

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2018. december 10.
(OR. en)

15086/18

CFSP/PESC 1150
COPS 470
CSDP/PSDC 712
COHOM 161
RELEX 1047

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi: a Tanács Főtitkársága

Címzett: a delegációk

Előző dok. sz.: 14943/18

Tárgy: A nők, a béke és a biztonság

– A Tanács következtetései (2018. december 10.)

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló tanácsi következtetéseket, amelyeket a Tanács a 2018. december 10-i 3662. ülésén fogadott el.

A TANÁCS KÖVETKEZTETÉSEI A NŐKRŐL, A BÉKÉRŐL ÉS A BIZTONSÁGRÓL

A TANÁCS elfogadta az alábbi következtetéseket:

1. A nemek közötti egyenlőség és az emberi jogok nagyon fontos európai értékek, és olyan önálló prioritások, amelyek szempontjait minden európai uniós szakpolitikában érvényesíteni kell. A Tanács emlékeztet az Európai Unió és tagállamai által vállalt kötelezettségre, hogy maradéktalanul végrehajtják az ENSZ nőkkel, békével és biztonsággal kapcsolatos menetrendjét, amely az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának (ENSZ BT) 1325. sz. határozatából és az annak nyomán született határozatokból áll, és biztosítják, hogy e menetrend teljesen beépüljön a fenntartható béke, a biztonság, az emberi jogok, az igazságszolgáltatás és a fejlesztés támogatására irányuló minden uniós tevékenységbe, mégpedig – az EU globális stratégiájában előírányzottaknak megfelelően – az egyéb regionális és nemzetközi szervezetekkel folytatott uniós együttműködés keretében. Ennek során minden – többek között a biztonsággal, a konfliktusmegelőzéssel és -megoldással, valamint a béke hosszú távú megszilárdításával kapcsolatos – uniós szakpolitikába be kell építeni a nemi dimenziót. E tekintetben az EU és tagállamai támogatják az ENSZ nőkkel, békével és biztonsággal kapcsolatos menetrendjének végrehajtását.
2. A Tanács üdvözli a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó új uniós stratégiai megközelítést, amely a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. és 1820. sz. ENSZ BT-határozat uniós végrehajtására irányuló 2008-as átfogó megközelítésre épül és azt váltja fel. A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés hangsúlyt fektet arra, hogy konkrét vállalásokra és fellépésekre van szükség, továbbá hogy a nőket és a lányokat be kell vonni, védelmezni és támogatni kell, továbbá erősíteni kell szerepvállalásukat, mivel csak így lehet fenntartható és tartós békét és biztonságot teremteni, amelyek – a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrend és az abban szereplő fenntartható fejlesztési célok, valamint a fejlesztéspolitikáról szóló konszenzus értelmében – az emberi jogok és a fenntartható fejlődés lényegi összetevői. A Tanács ezenkívül üdvözli a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrendben követett megközelítést, amelynek értelmében a konfliktushelyzetekhez kapcsolódó szexuális erőszakra a tartósan fennálló egyenlőtlenségekkel és a nemek közötti egyenlőséget, valamint a nők és lányok emberi jogait érő, tágabb értelemben vett támadásokkal szorosan összefonódó nemi alapú veszélyeztetettség és erőszak összességének részeként tekintenek, amibe beletartozik az online, a digitális és a kibertérben elkövetett erőszak is.

3. A Tanács újól meg erősíti, hogy a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrendet az EU valamennyi külső tevékenységében érvényre kell juttatni, és hogy az a külső konfliktusok és válságok integrált megközelítésének fontos eleme, tekintettel az 1325. sz. ENSZ BT-határozatra vonatkozóan az ENSZ által készített globális tanulmányban meghatározott kihívásokra. A Tanács emlékeztet arra, hogy az Európai Unió és tagállamai kötelezettséget vállaltak a következőkre: továbbra is használják a nemek közötti összehasonlító elemzést, (többek között, de nem kizárólag a nemek, az életkor és a fogyatékosságok szerint) lebontott adatokat gyűjtenek, valamint hogy kulcsfontosságú stratégiaként általánosan érvényesítik a nemi dimenziót a nemek egyensúlyával és a nemek közötti egyenlőség és a nők szerepvállalásának erősítését célzó konkrét tevékenységekkel együtt minden releváns szakpolitikai keretben, többek között a kül- és biztonságpolitika, a fejlesztés, a kereskedelem, a pénzügy, a humanitárius segítségnyújtás, a migráció, az igazságszolgáltatás és az oktatás, továbbá az erőszakos szélsőséges és a terrorizmus megelőzése és az ellene való küzdelem területén.
4. A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés intézkedéseket irányoz elő a megelőzés, a védelem, a segélyezés és a helyreállítás területén, továbbá a nemek közötti egyenlőség érvényesítésének és a részvételnek átfogó és horizontális aspektusaival összefüggésben. E tevékenységek összekapcsolódnak és kölcsönösen erősítik egymást. A Tanács üdvözlí azt is, hogy a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés elismeri az identitások diverzitását és kereszteződő elemeit, és többek között azt is, hogy nagy hangsúly helyeződik a megközelítés mindenki által és mindenki javára történő végrehajtására. Ebben az összefüggésben fontos, hogy továbbra is szerepet kapjanak a férfiak és a fiúk is mint a változás pozitív letéteményesei.
5. A Tanács meg erősíti, hogy a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés alkalmazásának politikai és diplomáciai szerepvállalással, uniós vezetés mellett kell megvalósulnia, lehetővé téve, hogy a nők egyenlő és érdemi módon vehessenek részt az EU valamennyi külső tevékenységében, nemcsak a nők jogait érintő témákban, hanem a békét és a biztonságot érintő valamennyi tevékenységben.

6. A Tanács újól meg erősíti, hogy a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend célja annak biztosítása, hogy a nők és a lányok jogai, részvétele és védelme konfliktusok előtt, alatt és után is mindig tiszteletben legyen tartva és biztosítva legyen. Ezért a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend egyetemesen alkalmazandó és azt az Európai Unió és tagállamain belül, valamint a külső tevékenységek során is végre kell hajtani, hogy a tevékenységek koherensek, hitelesek és hatásosak lehessenek. Ennek megvalósítása érdekében a nemi dimenziót és a nők részvételét minden összefüggésbe be kell építeni, a konfliktusok elemzésétől kezdve az azt követő fellépésekig, így azt integrálni kell többek között a párbeszéd elősegítésébe, a közvetítésbe, a békétárgyalásokba és a konfliktusok megelőzését és megoldását célzó egyéb eszközökbe. Ezt szintén konkrét intézkedések – például a katonai és a rendvédelmi szervek számára a nemek közötti egyenlőséget és a nők és lányok szerepvállalásának erősítését célzó képzések – végrehajtásával kell elérni.
7. A Tanács emlékeztet arra, hogy a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend végrehajtása a tagállamok, illetve minden más európai uniós szereplő – úgymint az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ), az Unió küldöttségei, a társadalmi nemek kérdéseért felelős és a nőkkel, a békével és biztonsággal foglalkozó EKSZ-főtanácsadó, a bizottsági szolgálatok, az EU különleges képviselői, valamint a közös biztonság- és védelempolitikai (KBVP) missziók és műveletek – felelőssége, és hogy e menetrend elengedhetetlen a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés előmozdítása és végrehajtása szempontjából. Fontos biztosítani, hogy a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítést az EU-val kapcsolatban álló jogalanyok – például az Európai Unió által finanszírozott szerződő felek vagy szervezetek – hajtsák végre. A Tanács hangsúlyozza, hogy a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítésnek fontos tükröződnie a tagállamok által kidolgozandó nemzeti cselekvési tervekben.
8. A Tanács üdvözli a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó uniós cselekvési terv és a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés közötti kiegészítő jelleg és szinergiák meglétét. A Tanács hangsúlyozza, hogy a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés és a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó II. uniós cselekvési terv egyaránt releváns szakpolitikai keretnek minősül a nők és a lányok által elszenvedett megkülönböztetés és erőszak minden formájának felszámolása szempontjából. A Tanács ezenkívül arra ösztönzi az EKSZ-t és a Bizottság szolgálatait, hogy folytassák az ezen a területen elért eredmények mérésére, nyomon követésére, értékelésére és jelentésére szolgáló, egyszerűsített, felhasználóbarát és hatékony módszerek felkutatását.

9. A Tanács érdeklődéssel várja továbbá, hogy 2019 első negyedéig kidolgozzanak egy tömör, konkrét, mérhető és véghezvihető cselekvési tervet a nők, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés hatékony végrehajtása és előmozdítása céljából. Ezt a cselekvési tervet össze fogják hangolni a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó II. uniós cselekvési tervvel.
10. A Tanács üdvözli a más nemzetközi, multilaterális és regionális szervezetekkel való partnerségek és szövetségek kialakításának és megerősítésének lehetőségét, és különösen a formalizált együttműködési platformok valamennyi szinten történő kialakítására irányuló javaslatot. Ezeknek magukban kell foglalniuk a tapasztalatok és a legjobb gyakorlatok cseréjét lehetővé tévő, valamint a gyakorló szakemberek – ezen belül a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók és a nők, a béke és a biztonság kérdésével foglalkozó kapcsolattartók – közötti interakciót előmozdító, megfelelő fórumok kialakítását, illetve a női közvetítők meglévő hálózatainak támogatását is a nők, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés hatékony és fenntartható végrehajtása céljából.
11. A Tanács üdvözli, hogy a nők, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés előkészítése és szövegezése inkluzív folyamatként a Bizottság szolgálataival, az uniós tagállamokkal, a közös biztonság- és védelempolitikai (KBVP) missziók és műveletek keretében a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadókkal, a társadalmi partnerekkel, a tudományos élet képviselőivel, valamint egyéb multilaterális és regionális partnerekkel folytatott párbeszéd útján történt. A jövőbeli szövegezési folyamatoknál szintén ezt az inkluzív megközelítést kell alkalmazni általános eljárási gyakorlatként.
12. A Tanács hangsúlyozza, hogy fontos szoros kapcsolatot és együttműködést kialakítani a harmadik országokkal, a partnerekkel és a civil társadalommal, ideértve a helyi, regionális és nemzetközi társadalmi szervezeteket, a helyi aktivistákat és nőjogi szervezeteket, a nők, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés végrehajtásának minden szakaszában és a teljes szakpolitikai ciklus során, a tervezéstől az értékelésig. Az ilyen együttműködésnek inkluzív és objektív módon kell zajlania.
13. A Tanács felkéri a főképviselet, hogy továbbra is tegyen jelentést a nőkkal, a békével és a biztonsággal foglalkozó uniós informális munkacsoport tevékenységéről és az általa elért eredményekről, valamint a nemek közötti egyenlőséghez, a nők szerepvállalásának növeléséhez és a nőkkal, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend teljes körű végrehajtásához kapcsolódó, átfogó uniós célkitűzések megvalósításának leghatékonyabb módjairól és az ehhez szükséges konkrét lépésekről.

EKSZ, 2018. november**A nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos uniós stratégiai megközelítés
2018****Vezetői összefoglaló**

A nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos uniós stratégiai megközelítés az Európai Unió tagállamainak kérésére készült. Koordinációját az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) végzi, az uniós intézményi szinten minden érdekelt féllel konzultálva. A megközelítés az Unió folyamatos elkötelezettségét és erőfeszítéseit jelzi az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsának a nőkről, békéről és biztonságról szóló 1325. sz., valamint az azt követő, a nemek közötti egyenlőségről és a nők szerepvállalásának növeléséről szóló határozatai tekintetében. Az Unió stratégiai megközelítése – amelyben éppúgy helyet kap a szakértelem, mint a terület egészén kialakult legjobb gyakorlatok és levont tanulságok – a szándékok szerint támogatólag kíséri ezen vállalat minden lépését, így konkrétabb és holisztikusabb intézkedéseket lehet hozni mind az Unión belül, mind az EU külső fellépéseinek keretében a nőkkel, békével és biztonsággal kapcsolatos menetrend megerősítése és végrehajtása érdekében. A stratégia egyben arra is rámutat, hogy a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó uniós szakpolitikai keretek miként erősítik a nőkkel, békével és biztonsággal kapcsolatos menetrendet.

A nemek közötti egyenlőség elve az összes uniós intézmény minden belső és külső tevékenységét áthatja, és általánosan érvényesül a fejlesztésre, a humanitárius segítségnyújtásra, az oktatásra, a migrációra stb. vonatkozó uniós szakpolitikákban, stratégiákban, cselekvései tervekben és projektekben.

Az Unió stratégiai megközelítése a nemek közötti egyenlőséget és a nők szerepvállalásának növelését a konfliktusciklussal (megelőzés, kezelés, és megoldás) való megküzdés előfeltételének tekinti; a stratégiai megközelítés elemzi az EU tevékenységeit és példákkal illusztrálja, hogy milyen módon lehet a leghatékonyabban erősíteni a nőkkel, békével és biztonsággal kapcsolatos menetrendet.

Az uniós stratégiai megközelítés a nemek közötti egyenlőség – az Európai Unió egyik alapértéke – megvalósításának szilárd alapját képezi azzal, hogy a nőket és a lányokat bevonja a béke és a biztonság megvalósításába, annak érdekében szerepvállalásra ösztönzi, védi és támogatja őket.

A uniós stratégiai megközelítés hangsúlyozza a nők vezetői szerepének és tevékeny közreműködésének fontosságát a béke és a biztonság területéhez kapcsolódó összes szakpolitikai és programozási területen. Biztosítani kívánja, hogy a különböző és változó háttérrel rendelkező nők és lányok egyenrangúan és érdemben vehessenek részt a konfliktusok megelőzésében és rendezésében, valamint a konfliktushelyzetekhez kapcsolódó erőszak megelőzésében, a szexuális és a nemi alapú erőszak minden formáját is beleértve. Az Unió stratégiai megközelítése ezen túlmenően a változás pozitív katalizátoraként a férfiakat és a fiúkat is bevonja a folyamatokba, így elismerve annak szükségességét, hogy foglalkozni kell a nemi sztereotípiákkal és a társadalmi kirekesztődést eredményező mechanizmusokkal, és át kell alakítani azokat.

A dokumentum első fele a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrendre vonatkozó uniós stratégiai megközelítés alapelveit ismerteti. Kiemeli a menetrend egyetemes voltát, valamint az összes uniós szereplőre és tagállamra, valamint a nem uniós országokkal való kapcsolatokra nézve kötelező jellegét. Ismerteti a nemek közötti egyenlőség általános érvényesítése, a részvétel, a megelőzés, a védelem, valamint a segítségnyújtás és helyreállítás alapelemeit. Határozott hangsúlyt helyez a nemek közötti összehasonlító elemzés, a nemi dimenzió általános érvényesítése, valamint a nemek közötti teljes egyenlőséget célul kitűző uniós normatív keretek központi jelentőségére.

A dokumentum második része azokat a konkrét területeket jelöli ki, amelyeken fokozni kell a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend végrehajtását, ideértve többek között a helyi, nemzeti és regionális szerepvállalás erősítését, a kapacitásépítést és a képzést, valamint a nyomon követési, értékelési és jelentéstételi eljárásokat.

Az uniós stratégiai megközelítés következő vonatkozásai alapvető fontosságúak:

- A nők vezetői szerepére, jogaira és tevékeny részvételére helyezett hangsúly a béke és a biztonság területét érintő szakpolitikák és programozás minden területén, elismerve azt a szerepet, amelyet a sokféle és változatos háttérrel rendelkező nők, férfiak, illetve lányok és fiúk játszanak a béke és a nemek közötti egyenlőség előmozdításában, az erőszakos konfliktusok megelőzésében és megoldásában, valamint az erőszak – így a szexuális és a nemi alapú erőszak – minden formájának megelőzésében. Ez vonatkozik az EU minden külső eszköze – köztük a KBVP-missziók és műveletek – keretében zajló béketeremtési és döntéshozatali folyamatokra éppúgy, mint az összes szakpolitikai területre.
- Kötelezettségvállalás a konfliktusok nemi alapú kiváltó okainak és a nemek közötti egyenlőség hiányának elemzésére és leküzdésére mind az EU-n belül, mind azon kívül, az EU összes külső tevékenységének korai tervezési szakaszában.
- Az EU e területen való sikeres fellépése szempontjából központi szerepet játszik majd az olyan helyi, nemzeti és nemzetközi társadalmi szervezetek – köztük a nőcsoportok és helyi aktivisták – számára nyújtott teljes körű (politikai és pénzügyi) támogatás, amelyek hozzájárulnak a békeépítéshez, az erőszakos nemi alapú normák elleni küzdelemhez, valamint a szexuális és a nemi alapú erőszak megelőzéséhez. Ez magában foglalja az EU együttműködését mindazon társadalmi szervezetekkel, amelyekben nők vezető szerepet töltenek be, meghatározó szerepük van a stratégia kidolgozásában, előmozdítják a helyi szerepvállalást és hozzájárulnak a nemzeti kapacitások építéséhez.
- Az arra vonatkozó kötelezettségvállalás, hogy a nemi dimenzió – nemek közötti összehasonlító elemzések alapján – a béke és a biztonság területéhez kapcsolódó összes területbe és tevékenységbe szisztematikusan beépüljön, ideértve az összes politikai és stratégiai párbeszédet, emberi jogi párbeszédet, minden kapcsolódó szakpolitika-alakítási és szakpolitikai döntéshozatali folyamatot, a kutatási, elemzési és értékelési folyamatokat, a tervezési és végrehajtási folyamatokat, valamint a releváns nyomkövetési, értékelési és jelentéstételi folyamatokat is.

- A nemek közötti egyenlőség minden uniós külső tevékenység esetében kulcsfontosságú célkitűzést jelent, ideértve egyebek mellett a fejlesztést, az erőszakos szélsőségeség megelőzését és az ellene folytatott küzdelmet, a terrorizmus elleni küzdelmet, valamint a migráció területét is.
- A nemi dimenzió szisztematikus beépítése minden uniós konfliktusmegelőzési és békeépítési célú beavatkozásba/mechanizmusba, valamint a végrehajtó partnerekre vonatkozó uniós követelményekbe. Annak biztosítása, hogy a projektciklus egésze alatt figyelembevételre kerüljenek a különböző háttérrel rendelkező nők, férfiak, lányok és fiúk potenciálisan eltérő körülményei, tapasztalatai és szükségletei.

Ilyen módon az Unió stratégiai megközelítése az EU közös kül- és biztonságpolitikája minden területén középpontba helyezi a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrendet mint annak elengedhetetlen eszközét, hogy mindenkor biztosítani lehessen a nők és lányok jogainak, tevékeny közreműködésének és védelmének tiszteletben tartását és érvényesítését, valamint megerősítendő, hogy a nők – koruktól függetlenül – érdemi módon és egyenrangúan vehessenek részt a konfliktusmegelőzés, a béketeremtés, a békeépítés és a konfliktusokat követő rehabilitáció minden szakaszában.

Bevezetés

1. A nők és a férfiak közötti egyenlőség az EU egyik alapvető értéke az uniós Szerződések és az Európai Uniónak a megkülönböztetést kifejezetten megtiltó Alapjogi Chartája¹ értelmében. A 2016 és 2020 közötti időszakra szóló, a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó II. uniós cselekvési terv (GAP II²) kimondja, hogy az EU-nak minden tevékenységében elő kell mozdítania a nők és férfiak közötti egyenlőséget, és biztosítania kell, hogy ez a követelmény minden szakpolitikai területen érvényesüljön. A Pekingi Cselekvési Platform (1995³) értelmében a nemek egyensúlya és a nemi szempontok általános érvényesítése kulcsfontosságú a nemek közötti egyenlőség megvalósítása szempontjából. A nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezmény⁴ képezi a nők és férfiak közötti egyenlőség megvalósításának alapját, mégpedig azáltal, hogy biztosítja, hogy a nők egyenlő feltételek mellett és egyenlő esélyekkel vehessenek részt a politikai és a társadalmi életben, az oktatásban és a foglalkoztatásban, továbbá ugyanolyan feltételek mellett részesülhessenek egészségügyi ellátásban. A nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend⁵ globális, regionális és nemzeti végrehajtására vonatkozó uniós szakpolitika teljes összhangban van az ezen eszközökben lefektetett értékekkel és kötelezettségekkel.

¹ Az Európai Unió Alapjogi Chartája (HL C 326., 2012.10.26., 391. o).

² A nemek közötti egyenlőség és a nők társadalmi szerepvállalásának növelése: az EU külkapcsolati politikájának hozzájárulása a nők és a lányok életének átalakulásához (2016–2020), (SWD(2015) 182 final), 2015. szeptember 21. (a 2016 és 2020 közötti időszakra szóló, a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó uniós cselekvési terv [GAP II]). A GAP II azokat a követelményeket tartalmazza, amelyeket teljesíteni kell az EU összes külső tevékenységében, valamint a partnerországokkal fenntartott kapcsolatokban annak érdekében, hogy megvalósuljanak a nemek közötti egyenlőséggel és a nők társadalmi szerepvállalásának növelésével kapcsolatosan tett uniós kötelezettségvállalások. A cselekvési terv vonatkozik uniós tagállamok által tett intézkedésekre, valamint a Bizottság és az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) partnerországok bevonásával folytatott tevékenységeire, különös tekintettel a fejlődő, a bővítési és a szomszédsági programokban részt vevő országokra, ideértve az instabil, a konfliktus utáni és a vészhelyzeteket is.

https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/150921_final_swd_gap.pdf

³ Az Egyesült Nemzetek Szervezetének a nők helyzetével foglalkozó negyedik világkonferenciája: cselekvési platform az egyenlőségért, a fejlődésért és a békéért, 1995. A konferencia résztvevői által kiadott nyilatkozat: Pekingi Nyilatkozat és Cselekvési Platform.

⁴ Az ENSZ Közgyűlése által 1979-ben elfogadott 34/180. sz. ENSZ-határozat.

⁵ A nőkkel, békével és biztonsággal foglalkozó informális munkacsoport szerint a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrendhez kötődő munkára való utaláskor a következő ENSZ BT-határozatokat kell figyelembe venni: az 1325 (2000), az 1820 (2009), az 1888 (2009), az 1889 (2010), az 1960 (2011), a 2106 (2013), a 2122 (2013), a 2242 (2015), a 2272 (2016) és a 2331 (2016) sz. ENSZ BT-határozat.

2. Az EU kül- és biztonságpolitikára vonatkozó globális stratégiája (a továbbiakban: a globális stratégia⁶) megerősíti, hogy az EU elismeri és elő fogja mozdítani a nők béketörekvésekben játszott szerepét, ideértve a női vezetés szükségességét a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrendhez kötődő ENSZ BT-határozatok végrehajtásától kezdve a nemek egyensúlyának javításáig az EU-n belül. A globális stratégia ezenkívül célul tűzi ki a nők részvételének növelését a külpolitikai döntéshozatalban. Emellett az Európai Tanács is egyetértett azzal, hogy a globális stratégia végrehajtása során a továbbiakban is általánosan érvényesíteni kell a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrenddel, valamint a nemek közötti egyenlőséggel és a nők szerepvállalásának növelésével kapcsolatos szempontokat. Ebbe beletartozik a biztonság és a védelem területe, az államok és társadalmak rezilienciájába való beruházás, valamint a konfliktusok és válságok integrált megközelítésének kidolgozása is⁷.

⁶ Az Európai Unió Tanácsa Globális stratégia az Európai Unió kül- és biztonságpolitikájára vonatkozóan (10715/16 dokumentum), 2016. június 28.

⁷ Az integrált megközelítést a globális stratégia vezeti be. EKSZ (2016. június). „Közös jövőkép, közös fellépés: Erősebb Európa Globális stratégia az Európai Unió kül- és biztonságpolitikájára vonatkozóan

3. A fejlesztéspolitikáról szóló európai konszenzusban⁸ az EU és tagállamai megállapítják, hogy a nők és a lányok a fejlődés és a változás egyik fő motorját jelentik, továbbá elismerik szerepüket a békeépítésben, a konfliktusrendezésben és a humanitárius segítségnyújtásban. A humanitárius segítségnyújtással kapcsolatos európai konszenzus⁹ a fentiekhez hasonlóan annak jelentőségét hangsúlyozza, hogy a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos szempontokat integrálni kell a humanitárius segítségnyújtásba, valamint megállapítja, hogy a nők aktív részvétele elengedhetetlen az ilyen tevékenységekben, továbbá hogy az EU kötelezettséget vállal a nők részvételének előmozdítására. A humanitárius segítségnyújtással kapcsolatos európai konszenzus emellett azt is megállapítja, hogy a szexuális és nemi alapú erőszak elleni védelmet be kell építeni a humanitárius támogatás minden vonatkozásába. A fejlesztéspolitikáról szóló európai konszenzus¹⁰ továbbá arra kötelezi az EU-t és annak tagállamait, hogy foglalkozzanak a konfliktus- vagy a konfliktus utáni helyzetekben előforduló szexuális vagy nemi alapú erőszak megelőzésének és kezelésének minden vonatkozásával, és támogassák a nőket abban, hogy pozitív szerepet játsszanak a konfliktusmegelőzésben, a konfliktusmegoldásban, a segítségnyújtásban, a helyreállításban és a fenntartható béke megteremtésében. A konszenzus végül azt is megállapítja, hogy az EU és tagállamai gondoskodni fognak arról, hogy a nemi dimenzió szisztematikusan beépüljön minden szakpolitikába. Ez hozzá fog járulni a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrend céljainak¹¹, valamint a fenntartható fejlesztési céloknak – így a nemek közötti egyenlőségről szóló 5., valamint a békés és inkluzív társadalmakról szóló 16. fenntartható fejlesztési célnak – a megvalósításához. Ezen kötelezettségvállalások alapján az EU intenzívebbé fogja tenni az annak érdekében tett erőfeszítéseit, hogy megvalósuljon a nemek közötti egyenlőség és növekedjen a nők szerepvállalása, például azzal, hogy biztosítja a nők és a nőszervezetek befolyásoló erővel bíró és aktív részvételét a döntéshozatali folyamatokban.

⁸ Új európai konszenzus a fejlesztési politikáról – „A mi világunk, a mi méltóságunk, a mi jövőnk”. A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői, az Európai Parlament és a Bizottság által elfogadott együttes nyilatkozat (HL C 210., 2017.6.30., 1. o.) (európai konszenzus a fejlesztéspolitikáról). A fejlesztéspolitikáról szóló európai konszenzus a nemek közötti egyenlőséget és a nők szerepvállalásának növelését az EU fejlesztési együttműködésének egyik kritikus fontosságú átfogó kérdéseként azonosítja. A 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend szilárdan a fenntartható fejlesztési célok középpontjába helyezte a nemek közötti egyenlőséget, nem csupán a nemek közötti egyenlőségről szóló 5., önálló cél, valamint a békés társadalmakról szóló 16. cél megfogalmazásával, hanem azzal is, hogy azt mind a 17 cél központi jelentőségű, átfogó elemeként határozta meg. https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf

⁹ A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői, az Európai Parlament és az Európai Bizottság által elfogadott együttes nyilatkozat: A humanitárius segítségnyújtással kapcsolatos európai konszenzus (HL C 25., 2008.1.30., 1. o.).

¹⁰ Lásd a 8. lábjegyzetet.

¹¹ Az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése által 2015. október 21-én elfogadott határozat – Világunk átalakítása: a fenntartható fejlődés 2030-ig szóló programja, A/RES/70/1.

A nőekkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend magyarázata

4. A nőekkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend uniós stratégiai megközelítése (a továbbiakban: a stratégiai megközelítés) meghatározza a nőekkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrendhez kapcsolódó uniós szakpolitika alapelveit és prioritásait, átfogó céljait, közös fogalommeghatározásait, valamint a végrehajtásra irányuló közös uniós megközelítést. Ez biztosítja az EU külső tevékenységéhez kapcsolódó különböző eszközök közötti és azokon belüli koherenciát, valamint a külső tevékenységek – például a konfliktusmegelőzés, a válságkezelés, valamint a konfliktus utáni újjáépítés és a fejlesztés – folyamatosságát. A stratégiai megközelítés ezenfelül iránymutatást tartalmaz arra nézve, hogy hogyan lehet biztosítani, hogy az EU külső tevékenységei során teljes mértékben tiszteletben tartsák a nemek közötti egyenlőségre, a nők szerepvállalásának növelésére, valamint a nőekkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrendre vonatkozó átfogó uniós szakpolitikai keretet. A megközelítés minden érintett uniós szereplőt bevon a végrehajtásba: az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjét/a Bizottság alelnökét, az őt támogató Európai Külügyi Szolgálatot (EKSZ) (beleértve az Unió küldöttségeit); az Európai Bizottság illetékes szolgálatait; a közös biztonság- és védelempolitika (KBVP) terén folytatott missziókat és műveleteket; valamint az Unió különleges képviselőit. Ezenkívül minden olyan szereplőnek – például a szerződő feleknek, az EU által finanszírozott szervezeteknek és a végrehajtó partnereknek – is a lehető legmesszebbmenőkig tiszteletben kell tartania a stratégiai megközelítést, akivel az EU kapcsolatot tart fenn.

5. A nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos, az ENSZ BT 1325 (2000) sz. határozatából és az azt követő határozatokból¹² álló menetrend a nemi dimenziónak a béke és a biztonság területén betöltött fontos szerepe kiemelésével kiszélesíti a hagyományos biztonságpolitika hatókörét. A menetrend mint olyan a biztonság és a béke megvalósításának és fenntartásának módjához kapcsolódó jelentős paradigmaváltást testesíti meg és gyorsítja fel. Nem csupán a nők és lányok konfliktushoz kötődő erőszakkal szembeni védelmére korlátozódik, hanem kiterjed a nőknek a döntéshozatali folyamatokban való részvételéhez való jogára is. A nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a nemek közötti egyenlőség képezze szerves részét a békével és a biztonsággal kapcsolatos kérdéseknek, valamint hogy a nemi dimenzió a béke és a biztonság szerves részévé váljon. Emellett azt is kimondja, hogy a konfliktusok megelőzéséhez alapvetően fontos az erőszak nemi alapú kiváltó okainak a kezelése.
6. A nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend célja, hogy lefedje a nemek és a konfliktusok közötti kapcsolat minden aspektusát, ám relevanciája nem csupán a konfliktushelyzetekre korlátozódik. A menetrend biztosítani kívánja, hogy a nők és lányok jogait, önrendelkezését¹³ és védelmét mind a konfliktusok előtt, mind azok alatt és azok után is tiszteletben tartsák, valamint hogy a nők koruktól függetlenül a béketeremtés és a békeépítés minden fázisa során érdemi és egyenrangú szerepet kapjanak. A nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend ezért központi helyet kap az EU közös kül- és biztonságpolitikájának egészében¹⁴.

¹² A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó új uniós stratégiai megközelítés végrehajtása keretében a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrendre történő utalásokba az alábbi ENSZ BT-határozatokat kell beleérteni: az 1325 (2000), az 1820 (2009), az 1888 (2009), az 1889 (2010), az 1960 (2011), a 2106 (2013), a 2122 (2013), a 2242 (2015), a 2272 (2016) és a 2331 (2016) sz. ENSZ BT-határozat.

¹³ A Világbank definíciója szerint az önrendelkezés egy személy (vagy csoport) arra irányuló képessége, hogy gyakorlati döntéseket hozzon és ezeket egy kívánt eredménnyé tudja alakítani. Az önrendelkezés olyan folyamatként értelmezhető, amelynek során a nők és férfiak kihasználhatják adottságaikat és kiaknázhathatják a gazdasági lehetőségeket a kívánt eredmény elérése érdekében. A nők önrendelkezésének előmozdítása, <http://siteresources.worldbank.org/INTWDR2012/Resources/7778105-1299699968583/7786210-1315936222006/chapter-4.pdf>

¹⁴ Nem kizárólagos jelleggel idetartozik a korai előrejelzés, a konfliktusmegelőzés, a közvetítés, a konfliktusmegoldás és a megbékélés, a válságreagálás és a stabilizáció, az államépítés/a biztonsági ágazat reformja, a leszerelés, a nonprolifерáció és a fegyverzet-ellenőrzés, a békefenntartás, a béketeremtés és a békeépítés, az erőszakos szélsőségesesség és a terrorizmus megelőzése és az ellene folytatott küzdelem, a humanitárius és a fejlesztési támogatás, valamint a konfliktushelyzetekhez és az instabilitáshoz kapcsolódó politikai szerepvállalás.

7. A nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend egyetemesen alkalmazandó, ezért azt az összes uniós szereplőnek és tagállamnak, valamint a nem uniós országokkal fenntartott kapcsolatokban is végre kell hajtani. E kötelezettségvállalást a kétoldalú kapcsolatok és a nemzetközi fórumok összefüggésében is tiszteletben kell tartani és következetesen tenni kell annak teljesítése érdekében. Fontos, hogy a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrendnek mind a belső, mind a külső dimenzióját támogatni kell, mivel az EU belső és külső politikája csak így lehet koherens, ami pedig a hiteles és hatásos uniós külső tevékenység alapja. A nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend úgy fog megvalósulni, hogy a nemi dimenzió beépül a békére és a biztonságra vonatkozó minden elemzésbe és az azokat követő intézkedésekbe, valamint ha kifejezetten a nemek közötti egyenlőséget, illetve a nők és lányok szerepvállalásának növelését támogató intézkedések kerülnek végrehajtásra.
8. A nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend értelmében a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos szempontokat szisztematikusan be kell építeni a békével és a biztonsággal kapcsolatos kérdések kezelésébe. A menetrend kiemeli a nők érdemi és egyenrangú részvételének a fontosságát a konfliktusmegelőzés minden formájával kapcsolatban, nem csupán a közvetlenül a nőkhöz és a nemekhez kötődő kérdésekkel összefüggésben. Ez magában foglalja a konfliktusrendezést, a közvetítést, a békeépítést, a békefenntartást és a humanitárius segítségnyújtást, valamint a konfliktus utáni – a leszerelést, a lefegyverzést, a reintegrációt és a biztonsági ágazat reformját is magában foglaló – újjáépítést. A nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend hangsúlyozza, hogy védeni kell a nőket és a lányokat a szexuális és nemi alapú erőszakkal szemben, illetve hogy az ilyen erőszakot meg kell előzni. A menetrend (a Nemzetközi Büntetőbíróság Római Statútuma¹⁵ értelmében) kiemeli, hogy a szexuális erőszak háborús bűncselekménynek, emberiség elleni bűncselekménynek vagy népirtásnak minősülhet. A nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend ezért hangsúlyosan foglalkozik a szexuális és nemi alapú erőszak áldozatainak igazságszolgáltatáshoz és jogorvoslathoz való jogával, valamint annak fontosságával, hogy meg kell szüntetni az ilyen bűncselekmények elkövetőinek büntetlenségét. Ezenfelül minden olyan személy számára biztosítja az átfogó egészségügyi információhoz való hozzáférést és az egészségügyi ellátás igénybevételének a lehetőségét, akik szexuális erőszak áldozataivá váltak, ideértve a nemi erőszak nyomán született gyermekeket is. Ez magában foglalja reprodukív egészségi ellátás igénybevételének, az igazságszolgáltatáshoz való jog érvényesítésének és a kártérítéshez jutásnak a lehetőségét, valamint a biztonsághoz, illetve az újbóli áldozattá válással, a kirekesztéssel és a kiközösítéssel szembeni védelemhez való jogot.

¹⁵ A Nemzetközi Büntetőbíróság Római Statútuma. A Statútumot 1998. július 17-én fogadták el az ENSZ meghatalmazottaknak a Nemzetközi Büntetőbíróság létrehozásával kapcsolatban összehívott diplomáciai konferenciáján. A Statútum 2002. július 1-jén lépett hatályba.

9. Bár az ENSZ Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló, 1325. és 1820. sz. határozatának végrehajtására vonatkozó átfogó megközelítés¹⁶ sikereket hozott és hatására az Unió konfliktusmegelőzési, -megoldási és válságkezelési erőfeszítéseiben központibb helyet kapott a nemek közötti egyenlőség, továbbra is sok tennivaló akad a következő területeken: az Unió magas szintű vezetőinek intenzív részvétele, a nők érdemi részvétele ezekben a folyamatokban, valamint a nemi dimenzió szisztematikus beépítése az összes szakpolitikai területen. Nem valósult meg még például az a cél, hogy minden uniós tagállam dolgozzon ki olyan nemzeti cselekvési tervet, amely foglalkozik a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend belső és külső dimenziójával, kifejezetten erre szolgáló forrásokat különít el a költségvetésből és gondoskodik a parlamenti felügyeletről. Emellett további intenzív erőfeszítéseket kell tenni a külső tevékenységek olyan központi jelentőségű szakpolitikai területeken is, mint az erőszakos szélsőségesesség megelőzése és az ellene folytatott küzdelem, a terrorizmus elleni küzdelem, valamint a migrációhoz kötődő általános kérdések terén, és ezek a jövőben is kiemelt jelentőséggel bírnak majd.
10. Sok nő – különösen a fiatal nők – társadalmi szerepe továbbra is korlátozott. Bár a nők biztonsága és védelme továbbra is központi cél marad, fennáll annak a veszélye, hogy a védelemre irányuló kizárólagos figyelem megerősíti a nőkről és lányokról mint a konfliktusok passzív áldozatairól alkotott képet, és nem kapnak elég hangsúlyt az erőszak nemi alapú kiváltó okai. Bár fontos annak tudomásulvétele és kezelése, hogy a nők és lányok a konfliktusokat más módon élik meg – ideértve a szexuális és nemi alapú erőszakot is –, kiemelkedő jelentőséggel bír az is, hogy békeépítési erőfeszítéseik támogatást kapjanak és közreműködjenek a béke helyreállításában. Ugyanakkor azt sem lehet automatikusan feltételezni, hogy a nők csupán a béketeremtésben vesznek részt, hiszen sokféle szerepet töltenek be a konfliktusokban, és éppúgy lehetnek harcosok, mint erőszakos tettek elkövetői is. A konfliktusokat differenciált módon kell megközelíteni.

¹⁶ Az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló, 1325. és 1820. sz. határozatának EU általi végrehajtására vonatkozó átfogó megközelítés (15671/1/08 REV 1), 2008. december 1. (a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrendről szóló 1325. és 1820. sz. ENSZ BT-határozatok uniós végrehajtásának átfogó megközelítése).

11. A nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend végrehajtásának végső felelőssége az uniós tagállamokat terheli, ám abban – nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítéssel összhangban – fontos szerepet tölt be minden uniós szereplő, így a küldöttségek is.
12. Ez a dokumentum egyrészt a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrendről szóló 1325. és 1820. sz. ENSZ BT-határozatok uniós végrehajtásának átfogó megközelítése nyomán szerzett, másrészt az uniós tagállamoktól, a partnerektől és a társadalmi szervezetektől gyűjtött tanulságokra és tapasztalatokra támaszkodik.
13. Az EU elkötelezett amellett, hogy világszinten továbbra is vezető szerepet töltsön be a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend átfogó végrehajtásában. Emellett elkötelezett a konfliktusok nemi alapú kiváltó okainak és a nemek közötti egyenlőtlenség kiváltó okainak elemzése mellett csakúgy, mint az olyan normák átalakításának elősegítése és támogatása mellett, amelyek konfliktushoz és a nemek közötti egyenlőtlenséghez vezetnek.

Fő célkitűzések és követelmények

14. A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés hangsúlyozza a nők vezető szerepének és tevékeny közreműködésének fontosságát a béke és a biztonság területéhez kapcsolódó összes szakpolitikai és programozási területen. Biztosítja, hogy a különböző háttérrel rendelkező nők és lányok egyenjogúan és érdemben vehessenek részt a konfliktusok megelőzésében és rendezésében, valamint a konfliktushelyzetekhez kapcsolódó erőszak megelőzésében, a szexuális és a nemi alapú erőszak minden formáját is beleértve. A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés ezen túlmenően a változás pozitív katalizátoraként a férfiakat és fiúkat is bevonja a folyamatokba, így kezelve annak szükségességét, hogy foglalkozni kell a nemi sztereotípiákkal és át kell alakítani azokat, valamint hogy fel kell számolni a társadalmi kirekesztődést eredményező mechanizmusokat.
15. Az EU elő fogja mozdítani, hogy a nőket és lányokat kivétel nélkül teljeskörűen megillessze az összes emberi jog, és védelmet fog biztosítani számukra az emberi jogok maradéktalan gyakorlásához, valamint értékeivel és elveivel összhangban segíteni fogja a nők és lányok szerepvállalásának növelését. Ez a béke, a biztonság, az emberi jogok és a fenntartható fejlődés szerves részét képezi, a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrend és az abban meghatározott fenntartható fejlesztési célok tükrében is.

16. A következőket foglalja magában:

- a. annak hangsúlyozását, hogy a nemek közötti egyenlőség, az emberi jogok és a nők érdemi és egyenjogú részvétele központi célkitűzést jelent valamennyi uniós külső tevékenység esetében. Idetartozik a programozás területével kapcsolatos strukturális egyenlőtlenségek megértése és kezelése, valamint a férfiak és fiúk, továbbá a nők és lányok bevonása a programozás megtervezésébe, a döntéshozatalba, a végrehajtásba, a nyomon követésbe és az értékelésbe;
- b. az arra irányuló politikai akarat és elkötelezettség fejlesztésének és fenntartásának ösztönzését és támogatását, hogy a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend olyan nem uniós országokban is végrehajtásra kerüljön, amelyekkel az EU és annak tagállamai együttműködést folytatnak;
- c. a nőkkel szembeni erőszak és hátrányos megkülönböztetés háttérében meghúzódó okok megértésére, valamint a nőkkel és lányokkal szemben az Unióban és azon kívül alkalmazott erőszak és hátrányos megkülönböztetés valamennyi formájának visszaszorítására irányuló erőfeszítések folytatását, az instabil környezetben élő nőkkel való érdemi és egyenjogú együttműködés első lépéseként hangsúlyozva ugyanakkor a nőknek az áldozattá válással szembeni cselekvőképességét;
- d. az összes ártalmas gyakorlat felszámolásának előmozdítását, különösen ami a gyermek-, a korai és a kényszerházasság intézményét, valamint a női nemi szervek megcsonkítását illeti, mely utóbbi gyakorlat az emberi jogok és a nők testi épsége súlyos megsértésének minősül¹⁷;
- e. megfelelő és elérhető finanszírozás biztosítását konfliktusmegelőzési és békeépítési kezdeményezések számára szerte a világban, a konfliktusátalakítás területére vonatkozó hosszú távú megközelítésekhez biztosított finanszírozást is beleértve;

¹⁷ Hivatkozással az 5.3. sz. fenntartható fejlesztési célra.

- f. a nők békefolyamatokban és döntéshozatali folyamatokban való érdemi és egyenjogú részvételének garantálását az összes uniós külső eszköz keretében, valamint a közös biztonság- és védelempolitika területéhez tartozó uniós missziókban és műveletekben, elkerülve mindeközben a férfi és női szereppel kapcsolatos sztereotip elvárásokat;
- g. a nők, a béke és a biztonság területével kapcsolatos prioritások és kiemelt területek közös uniós értelmezésének és az azokra vonatkozó tervnek a kialakítását a végrehajtás, a felelősségvállalás és az irányítás területén kínálgató főbb lehetőségek és az ott felmerülő kihívások alapján. A stratégiai megközelítés koherenciára, szinergiákra és egymást kiegészítő jellegre törekszik a végrehajtási struktúrák között uniós és tagállami szinten, a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó, a 2016 és 2020 közötti időszakra szóló uniós cselekvési terv (GAP II¹⁸) végrehajtását illetően is;
- h. a társadalmi nemek kérdéséért és az 1325. sz. ENSZ BT-határozat végrehajtásáért felelős EKSZ-főtanácsadó segítségét abban, hogy képes legyen ténylegesen hozzájárulni a nők, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés végrehajtásához, és hogy képes legyen koordinálni e stratégiai megközelítés végrehajtását;
- i. a pozitív maszkulinitással¹⁹ kapcsolatos párbeszéd előmozdítását és a nemi sztereotípiák ellen küzdő tevékenységek támogatását;
- j. a mind a fiatal nők, mind a fiatal férfiakra összpontosító, a nemek közötti egyenlőséget figyelembe vevő ifjúsági béketeremtő²⁰ munka terén eszközölt ráfordításokat. Egy pozitív, a társadalmi nemek szempontjából egyenjogú és erőszakmentes maszkulinitás előmozdítása alapvető fontosságú lépést jelent a békés és befogadó társadalmak létrejöttének elősegítése felé vezető úton. A fiatalok egy olyan döntő fontosságú életszakasz, amikor kialakul a fiatalok önmagukról alkotott képe, amely folyamatra a családok, az időskorúak, az oktatók, a vallási vezetők és a társak mind-mind nagy befolyással bírnak;

¹⁸ A GAP II folytatását is ideértve, miután sor került a GAP II végrehajtásának a magában a cselekvési tervben előírt végső értékelésére, ami a cselekvési terv folytatásának alapját képezi majd.

¹⁹ A „pozitív maszkulinitás” kifejezés azokat a magatartásformákat és szerepmintákat jelenti, amelyek árnyalják a férfiasságról mint kemény, erőszakos és érzelemmentes viselkedésmintáról alkotott sztereotip képet. A pozitív maszkulinitás hozzájárul a nemi sztereotípiák lebontásához és így módon a nemek közötti egyenlőtlenségek felszámolásához a társadalmi struktúrákban.

²⁰ Az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának az ifjúságról, a békéről és a biztonságról szóló 2250 (2016), illetve 2419 (2018) sz. határozata.

- k. egyrészt átlátható és inkluzív politikai és pénzügyi támogatás biztosítását alulról szerveződő olyan helyi társadalmi szervezetek – köztük helyi női csoportok, mozgalmak és kezdeményezések – számára, amelyek célja a békeépítés, másrészt az erőszaknak kedvező társadalmi nemi normák elleni küzdelmet olyan formában, amely igazodik az érintett civil társadalmi szereplők és kedvezményezettek igényeihez;
- l. a társadalmi szervezetek – köztük nőjogi szervezetek, valamint helyi és nemzetközi női csoportok – tevékeny bevonását a folyamatokba a teljes szakpolitikai ciklus alatt (a kialakítástól kezdve egészen az értékelésig), szemben azzal a gyakorlattal, hogy egyszerűen csak „kipipálják” a konzultáció vagy a végrehajtás megtörténtét;
- m. az instabil helyzetek, valamint az erőszakos és a fegyveres konfliktusok nemi alapú mozgatórugóinak azonosításához és kezeléséhez nyújtott támogatás növelését. A nemek és a békeépítés kapcsolatával foglalkozó kutatások ez idáig elsősorban az erőszakos konfliktusok nemi vonatkozású hatásaival foglalkoztak, és relatíve kevés figyelem irányult az erőszakos és a fegyveres konfliktusok nemi vonatkozású mozgatórugóira és kiváltó okaira. Itt említendő például annak jobb megértése, hogy a társadalmi nemi normák és szerepek milyen hatást gyakorolnak a konfliktusokra, valamint annak fontossága, hogy behatóbban foglalkozzunk a személyazonosság egymással összefonódó különböző elemei közötti kölcsönhatásokkal. Ilyen elem például az életkor, a faji hovatartozás, az etnikai hovatartozás, az állampolgárság, a társadalmi osztály, a szexuális irányultság, a képesség, a vallás vagy meggyőződés, a városi/vidéki környezet és a társadalmi nem;
- n. a nemek közötti egyenlőség elvének általános érvényesítésére vonatkozó intézményi megközelítésekhez kapcsolódó kihívások kezelését, az ellenállást, a megértés és a képzés hiányát, valamint a *status quo* fenntartását is beleértve;
- o. az eszközként való felhasználás megakadályozását a nők jogainak mint elidegeníthetetlen jogoknak az elismerése révén, közben pedig azt is biztosítva, hogy minden programozási tevékenységet a nemek közötti egyenlőség szempontjából is értékeljenek, valamint hogy minden ilyen tevékenység ellenőrizhető hozzájárulást nyújtson a nemek közötti egyenlőséghez;
- p. annak elismerését, hogy a nők, a férfiak, a lányok és a fiúk mind fontos szerepet töltenek be a béke, a biztonság és a nemek közötti egyenlőség megteremtésében.

A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés alapelvei

A belső és a külső politika ötvözése

17. A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend egyetemesen alkalmazandó, ezért azt minden uniós szereplőnek és tagállamnak szisztematikusan végre kell hajtania mind a belső, mind a külső politikáiban, programjaiban és tevékenységeiben (előbbiekre példa a belpolitika, az igazságügyi politika és az emberi erőforrások területe, utóbbiakra pedig a kül- és biztonságpolitika, a kereskedelem és a migráció területe).
18. A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend Unión belüli végrehajtására irányuló számos tagállami keretrendszer – mint például a tagállami cselekvési terveket és azokkal egyenértékű stratégiai dokumentumokat – illetően az az általános vélekedés, hogy azok inkább a külső végrehajtásra irányulnak, mindenekelőtt konfliktushelyzetekhez kapcsolódóan (konfliktusmegelőzés, konfliktusrendezés, békeépítés stb.). Akarva vagy akaratlanul, de ez háttérbe szorítja a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend egy fontos elemét, nevezetesen hogy az érintett kérdések túlnyomó többsége közvetlenül a belföldi helyzetre is vonatkozik. A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend belső relevanciáját számos gyakorlati példa illusztrálja, a nemzeti nőszervezetek és női mozgalmak – köztük a menekült és a migráns nők egyesületei és az ő jogaikkal foglalkozó emberijog-védők – támogatásától kezdve egészen annak lehetővé tételéig, hogy azok részt vehessenek a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend megvalósításában²¹. A példák között említhető még a nemi dimenziónak a korai előrejelző rendszerekbe és struktúrákba való beépítése, így erősítve a kapcsolatot egyrészt a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend, másrészt például a terrorizmus elleni és az erőszakos szélsőségeség elleni küzdelmet célzó menetrendek, valamint a nemzeti civil társadalmi szereplőkkel, a magánszektorral és a tudományos élet szereplőivel létrejött partnerségek között. Emellett a tagállami cselekvési tervek azokra a tagállami belső kötelezettségvállalásokra is támaszkodnak, amelyek a nemek közötti egyenlőségnek az idevágó uniós szakpolitikákkal összhangban történő megvalósítására vonatkoznak, például ami a nemzeti biztonsági erőkon (rendőrség, hadsereg stb.) belüli nemek közötti egyenlőséget illeti.
19. Az EU biztosítani fogja, hogy a menekültek, belső menekültek, hontalan személyek és menedékkérők részére biztosított védelem megfeleljen a nők, férfiak, lányok és fiúk eltérő nemi alapú védelmi szükségleteinek.

²¹ Például finanszírozás, hatékony konzultációk, valamint részvétel a végrehajtás nyomon követésében.

Holisztikus szemlélet alkalmazása

20. A közös uniós meglátás annak a ténynek az elismerésén alapul, hogy a nők és a férfiak számos különböző szerepet töltenek be közösségeikben, valamint a teljes béke- és konfliktusciklus során.
21. A nemek közötti egyenlőség, a béke, a biztonság, a fejlődés és az emberi jogok szorosan kapcsolódnak egymáshoz. Ez azt is jelenti, hogy az Uniónak továbbra is kiemelt intézkedésként kell kezelnie a konfliktusmegelőzést, mint egy lehetséges módot arra, hogy meg lehessen előzni az erőszakos konfliktusoknak a nőkre, férfiakra, fiúkra és lányokra nézve jelentett drámai biztonsági, gazdasági, környezeti és társadalmi következményeit. A nőkkel és lányokkal szembeni erőszaknak – többek között, de nem kizárólag a szexuális és a nemi alapú erőszaknak – a megelőzése önmagában is fontos, de a konfliktusmegelőzésnek is döntő fontosságú elemét képezi, mivel az ilyen típusú erőszak kiváltó okainak a megértése olyan tényalapot biztosít, amely a nők jogaihoz és szerepvállalásának növeléséhez, valamint a konfliktusmegelőzéshez egyaránt hozzájárul.

22. Nemcsak arra van szükség, hogy megvédjük a nőket konfliktushelyzetekben és előmozdítsuk részvételüket a béke és a biztonság valamennyi területén, a békeépítést is beleértve, hanem annak biztosítására is, hogy ezeket az intézkedéseket tágabb fejlesztési megfontolások támogassák, mint például a nők jogainak, gazdasági biztonságának és egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek az előmozdítása, a reprodukív egészség és az ahhoz kapcsolódó oktatás területén nyújtott szolgáltatásokhoz való hozzáférés jogát is beleértve. Ez különösen az erőszakos konfliktusoknak az országok vagy régiók fejlődésére gyakorolt, hosszú távú kedvezőtlen hatásaira és arra figyelemmel fontos, hogy a hosszú távú béke és fejlődés elérésének alapfeltételeként törekedni kell a humánbiztonság megeremtésére²². A nemek közötti egyenlőséghez és a nők társadalmi szerepvállalásának növeléséhez kapcsolódó minden uniós szakpolitikai keret²³ a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrendhez is kapcsolódik, ezért a menetrendnek iránymutatással kell szolgálnia az e kérdések kezelésére irányuló munka szervezésére, elvégzésére és nyomon követésére vonatkozóan.
23. A nemek közötti egyenlőség minden uniós külső tevékenység esetében központi célkitűzést jelent, a fejlesztést, az erőszakos szélsőséges megelőzését és az ellene folytatott küzdelmet, a terrorizmus elleni küzdelmet, valamint a migráció területét is beleértve. Ez biztosítja azt, hogy a konfliktus sújtotta és instabil környezetben élő nők és lányok teljeskörűen részt vehessenek társadalmi politikai, gazdasági és társadalmi életében, valamint a biztonság területének alakításában. Mindez előfeltételt jelent a fenntartható fejlődés és a béke szempontjából.
24. Az EU a nemek közötti egyenlőség megvalósítása céljából, hosszú távú fejlesztési együttműködés útján párbeszédet fog kezdeni konfliktushelyzetben élő nőkkel és lányokkal, növelni fogja társadalmi szerepvállalásukat, valamint védelmet és támogatást fog biztosítani számukra. Tisztában van vele, hogy a nemek közötti egyenlőség a béke, a biztonság, az emberi jogok és a fenntartható fejlődés szerves részét képezi, többek között a fenntartható fejlesztési célok tükrében is. Biztosítani fogja, hogy egy adott intézkedés első lépése – bármilyen intézkedésről is legyen szó – a nemek közötti összehasonlító elemzésen, valamint az összes résztvevővel és kedvezményezett féllel már a korai szakaszban megkezdett párbeszéd, illetve e szereplők és felek bevonásán alapuljon.

²² Közös közlemény az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: Kapacitásépítés a biztonság és a fejlesztés támogatása érdekében – Annak lehetővé tétele, hogy partnereink képesek legyenek megelőzni és kezelni a válságokat (JOIN (2015) 17 final), 2015.4.28.

²³ Ez magában foglalja: i. a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó, a 2016 és 2020 közötti időszakra szóló uniós cselekvési tervet (GAP II) (lásd a 2. lábjegyzetet); ii. a Bizottság 2015. december 3-i, „Stratégiai szerepvállalás a nemek közötti egyenlőségért (2016–2019)” című szolgálati munkadokumentumát (SWD (2015) 278 final); iii. az EU kül- és biztonságpolitikára vonatkozó globális stratégiáját (lásd a 6. lábjegyzetet); iv. az új európai konszenzust a fejlesztéspolitikáról (lásd a 8. lábjegyzetet); v. a „Cselekvési terv az emberi jogokról és a demokráciáról. »Az emberi jogok központi szerepének megőrzése az uniós menetrendben«” című, 2015. április 28-i közös közleményt az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak (JOIN (2015) 16 final).

25. A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés intézkedéseket irányoz elő a megelőzés, a védelem, a segélyezés és a helyreállítás kulcsfontosságú területén, és azokat két átfogó terület, nevezetesen a nemek közötti egyenlőség elvének általános érvényesítése és a részvétel alá csoportosítja. E tevékenységek összekapcsolódnak és kölcsönösen erősítik egymást. Például a nők érdemi és egyenjogú részvétele a döntéshozatalban segíteni fog megtörni a nőkkel és lányokkal szembeni erőszak és hátrányos megkülönböztetés ördögi körét és fordítva.
26. A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés és annak végrehajtása jogalapú megközelítés, illetve folyamat. Ez az összes emberi jogra kiterjed, emellett pedig a humanitárius segítségnyújtást illetően szükségletalapú megközelítést alkalmaz.

A nemek közötti egyenlőség elvének általános érvényesítése

27. A Pekingi Cselekvési Platformban jóváhagyottaknak megfelelően a nemi dimenzió általános érvényesítése kulcsfontosságú stratégiát jelent a nők és férfiak közötti egyenlőség megvalósítása szempontjából. Az átfogó uniós szakpolitikai kerettel – és azon belül is mindenekelőtt a „Stratégiai szerepvállalás a nemek közötti egyenlőségért (2016–2019)” című dokumentummal²⁴, valamint a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó, a 2016 és 2020 közötti időszakra szóló uniós cselekvési tervvel (GAP II) – összhangban a nemek közötti összehasonlító elemzést és a nemi dimenziót szisztematikusan be kell építeni minden olyan uniós intézkedésbe, amelynek célja a konfliktusmegelőzés vagy a polgárokat egy adott konfliktus előtt, alatt és után sújtó fenyegetésekre való reagálás. A nemek közötti összehasonlító elemzés alapként szolgál a hatékony megelőzéshez, stabilizációhoz, békeépítéshez, konfliktus utáni újjáépítéshez, kormányzáshoz és intézményfejlesztéshez. Emellett, ha az uniós tevékenységek keretében nagyobb elkötelezettséget tanúsítunk a nemek közötti egyenlőség és a nők társadalmi szerepvállalásának növelése iránt, az javíthatja e tevékenységek hatékonyságát és eredményességét. A nemek közötti összehasonlító elemzések elvégzésének és a nemi dimenzió beépítésének elmulasztása kedvezőtlen hatást gyakorolna az EU által a nemek közötti egyenlőség előmozdítójaként és katalizátoraként betöltött vezető szerepre.

²⁴ A Bizottság szolgálati munkadokumentuma: Stratégiai szerepvállalás a nemek közötti egyenlőségért (2016–2019) [SWD(2015) 278 final], 2015. december 3.

Ezért az EU:

- biztosítani fogja, hogy a nem uniós országokat érintő minden uniós tevékenység konfliktuselemzésen és a nemek közötti összehasonlító elemzésen alapuljon, és figyelembe vegye a népesség különböző csoportjai – többek között a nők és férfiak – közötti hatalmi viszonyokat a társadalom hivatalos és nem hivatalos intézményein belül egyaránt;
- az összes uniós tevékenységbe beépíti majd a nemi dimenziót, azaz figyelembe veszi a nők, a férfiak, a lányok és a fiúk eltérő szükségleteit, tapasztalatait és jogait, bármilyen korcsoportú és bármilyen háttérrel rendelkező személyekről is legyen szó. Ez azt hivatott biztosítani, hogy az uniós tevékenység ne okozzon további károkat instabil és konfliktus sújtotta helyzetekben;
- a nemek közötti egyenlőség megvalósítására szolgáló kulcsfontosságú stratégiaként fogja előmozdítani a nemek közötti egyenlőség elvének általános érvényesítését, a nemek közötti egyensúly elvével, konkrét intézkedésekkel és az erre irányuló párbeszéddel együtt. Az EU ezt úgy fogja kivitelezni, hogy az összes szakpolitikai keretbe beépíti a nemi dimenziót, többek között a közös kül- és biztonságpolitikába, a fejlesztéspolitikába, a kereskedelempolitikába, a migrációs politikába, az igazságügyi politikába, az oktatáspolitikába, az erőszakos szélsőségeség megelőzésébe és az ellene folytatott küzdelemben, a terrorizmus elleni küzdelemben, a pénzügyi politikába és a humanitárius politikába;
- el fogja ismerni és népszerűsíteni fogja azt a tényt, hogy a nemek közötti egyenlőség elvének általános érvényesítése, valamint a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtása hivatalos vezetői feladatnak minősül, egyértelmű módon meghatározott elszámoltathatósággal;
- tevékenyen előmozdítja és támogatja majd a nők és a férfiak nemek közötti összehasonlító elemzések végzéséhez kapcsolódó készségeinek és képességeinek a fejlesztését, a nemi dimenziót pedig minden tervezési, programozási és végrehajtási ciklusba beépíti;
- a nemi dimenziót – a nemek közötti összehasonlító elemzések alapján – a béke és a biztonság területéhez kapcsolódó összes területbe és tevékenységbe szisztematikusan be fogja építeni, ideértve az összes politikai és diplomáciai párbeszédet, az emberi jogi párbeszédet, minden kapcsolódó szakpolitika-alakítási és szakpolitikai döntéshozatali folyamatot, a kutatási, elemzési és értékelési folyamatokat, a tervezési és végrehajtási folyamatokat, valamint a nyomonkövetési, értékelési és jelentéstételi folyamatokat;
- a konfliktusok és válságok integrált uniós megközelítésének kialakítása és végrehajtása során szisztematikusan figyelembe fog venni a nők, a béke és a biztonság területéhez kapcsolódó szempontokat;

- a konfliktusmegelőzés és békefenntartás valamennyi vetületébe szisztematikusan beépíti majd a nemi dimenziót, hogy ezzel megerősítse a következőkre vonatkozó helyzetfüggő, inkluzív és részvételkedzpontú megközelítéseket: konfliktuselemzés, korai előrejelzés, békeközvetítés, preventív diplomácia, válságkezelés, stabilizáció és humanitárius intervenciók, béketeremtés, békeépítés és fejlesztési együttműködés, az emberi jogok előmozdítása és védelme, valamint a közösségi, állami és társadalmi szintű reziliencia erősítése. Ezt a végrehajtó partnerektől is meg kell majd követelni;
- szisztematikusan beépíti majd a nemi dimenziót olyan uniós tevékenységekbe, amelyek arra irányulnak, hogy nem uniós országokat támogassanak a következő területeken: a védelmi és a biztonsági ágazat reformja, az igazságügyi ágazat reformja, az átmeneti igazságszolgáltatással kapcsolatos kezdeményezések, kormányzási reform, leszerelés és reintegráció, stabilizáció, államépítés, polgári védelem, küzdelem a terrorizmus ellen és az erőszakos szélsőségeséghez vezető radikalizálódás megelőzése, lefegyverzés, nonprolifерáció és fegyverzet-ellenőrzés, az illegális fegyverkereskedelem megakadályozása, migráció, a menekültek, belső menekültek és menedékkérők védelme, az emberkereskedelem megakadályozása, valamint humanitárius munka, a humánbiztonság megerősítését is beleértve;
- szisztematikusan beépíti majd a nemi dimenziót a konfliktus sújtotta térségekben és térségekkel és/vagy az olyan térségekben és térségekkel folytatott kereskedelembe, ahol súlyosan sérülnek az emberi jogok és a nemzetközi humanitárius jog. Ez különösen igaz a természeti erőforrásokkal, köztük a konfliktusövezetből származó ásványokkal folytatott kereskedelemre;
- biztosítani fogja, hogy az instabil és konfliktushelyzetekre való reagáláskor, valamint a fejlesztési együttműködés és a humanitárius reagálás keretében kiemelt intézkedésként foglalkozzanak a nők és lányok sajátos helyzetével, prioritásaival, kapacitásaival, szükségleteivel és kiszolgáltatottságával. Ez például az átfogó egészségügyi tájékoztatáshoz és szolgáltatásokhoz biztosított hozzáférés útján fog megvalósulni, a szexuális és a reprodukciós egészséggel összefüggő egészségügyi szolgáltatásokat is beleértve;

- a közös biztonság- és védelempolitika keretébe tartozó missziók és műveletek, valamint a humanitárius reagálás – többek között a (humanitárius) polgári-katonai koordináció – alapvető tervezési és végrehajtási elemeként szisztematikusan beépíti majd azokba a nemi dimenziót;
- biztosítani fogja, hogy a közös biztonság- és védelempolitika keretébe tartozó minden olyan misszió és művelet, amelyet instabil vagy konfliktushelyzetekhez vagy humanitárius vészhelyzetekhez kapcsolódóan, vagy polgári védelmi beavatkozások céljából telepítettek, elegendő kapacitással és forrásokkal rendelkezzen a nemi dimenzió integrálásához, mégpedig elszámoltathatósági folyamatok útján és a nemek közötti egyenlőség területével kapcsolatos szakértelem (a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók és fókuszpontok) bevonása és megfelelő forrásokkal való ellátása révén. Továbbá azt is biztosítani fogja, hogy az EU által telepített katonai és polgári személyzet minden tagja kellő képzésben részesüljön a nemek közötti egyenlőség, valamint a nők, a béke és a biztonság témájában, konkrétabban pedig azt illetően, hogy miként lehet a nemi dimenziót beépíteni a tevékenységeikbe és feladataikba;
- interaktív párbeszédet és kölcsönös tanulási folyamatot fog előmozdítani a nemek közötti egyenlőség elve általános érvényesítésének témájában szakpolitikai döntéshozók, gyakorló szakemberek és tudósok között;
- szisztematikusan beépíti majd a nemi dimenziót a béke és a biztonság területén folytatott kutatásokba. Ebbe a nemek szerint lebontott adatok szisztematikus gyűjtése és elemzése is beletartozik;
- szisztematikusan beépíti majd a nemi dimenziót minden uniós finanszírozású konfliktusmegelőzési és békeépítési célú beavatkozásba, valamint a végrehajtó partnerekre vonatkozó követelményekbe. Biztosítani fogja, hogy a projektciklus egésze alatt figyelembevételre kerüljenek a különböző háttérrel rendelkező nők, férfiak, lányok és fiúk potenciálisan eltérő körülményei, tapasztalatai és szükségletei.

Résztétel

28. A különböző (pl. gazdasági, szociális, etnikai, vallási, földrajzi) háttérrel rendelkező nők és lányok, valamint férfiak és fiúk egyenlő és érdemi részvétele a politikai, a gazdasági és a társadalmi életben, ami azon túl, hogy már önmagában is célnak minősül, a béke, a biztonság és a fenntartható fejlődés előfeltétele is egyben. A nemek közötti egyenlőség következtésképpen az uniós tevékenységek szerves – nem pedig mellékes – célkitűzését képezi.
29. A társadalmakat célzó uniós tevékenységek keretében fontos lenne kikérni különböző háttérrel rendelkező nők véleményét egy sor politikai, gazdasági, a biztonság területét érintő és szociális kérdésben. Gyakran azt várják, hogy a nők egységes álláspontot képviselnek, mintha homogén csoportot alkotnának, és nem tapasztalatok, szakértelem és vélemények széles körét képviselik, amit viszont egyébként bármely más, különböző érdeklődési körrel, törekvésekkel, eszmékkel, értékekkel, motivációval és szükségletekkel rendelkező heterogén csoporttól várnak. Bár a nők (egy részének) adott esetben kikérik a véleményét, (még mindig) túlságosan magas azon nők száma, akiket minden érdemi és méltányos döntéshozatali folyamatból kizárnak helyi, nemzeti, regionális és nemzetközi szinten. Abban a kevés esetben, amikor mégis meghallgatják és fontolóra veszik a nők véleményét, mindez általában csak az úgynevezett „női ügyek” területére korlátozódik, ami gyakran a szexuális és a nemi alapú erőszak utáni helyzetek kezelésére irányul. Ez a jelenség ráadásul gyakorta az elit városi nők bizonyos csoportjaira korlátozódik, ami pedig csak egy szűk réteget jelent.
30. Kiemelt intézkedést jelent a nemek közötti egyenlőség megvalósítása, valamint a nők társadalmi szerepvállalásának növelése. Ezt a nők uniós konfliktus- és válságmegelőzési struktúrákban való részvételének javítása és a nők uniós intézményeken belüli arányának növelése is segíti. A nemek közötti egyensúly megvalósítását célzó konkrét intézkedések végrehajtásával, valamint a nemi dimenzió az összes külső uniós tevékenységbe és a civil társadalommal mindenekelőtt a konfliktus és válság sújtotta területeken folytatott együttműködésbe való beépítésével párhuzamosan a nemek közötti egyenlőség Unión belüli helyzetével is foglalkozni kell.

Ezért az EU:

- mind diplomáciai tevékenységek, mind pénzügyi támogatás útján támogatni fogja a nők vezető szerepét és részvételét a békefolyamatok összes szakaszában. Az EU törekedni fog annak lehetővé tételére, hogy – többek között saját struktúráinak keretei között is – több nő vehessen részt közvetítőként, főtárgyalóként és politikai képviselőként ezekben a folyamatokban, mint ahogy arra is, hogy több nőt vonjon be ezekbe a folyamatokba. Felismerve azt, hogy a nők helyi és nemzeti szintű béketörekvései kritikus fontosságúak a konfliktusrendezés, a békeépítés és a konfliktus utáni újjáépítés szempontjából, az EU támogatni fogja ezeket a kezdeményezéseket, többek közt helyi szinten is;
- elő fogja mozdítani a nemek közötti egyenlőséget és a nemi sokszínűséget, mégpedig azáltal, hogy valamennyi szinten több nő felvételére, állásban tartására és kinevezésére kerül majd sor, valamint hogy több nő fog segítséget kapni szakmai előmeneteléhez. Ennek keretében a béke és a biztonság területén tevékenykedő nemzeti, regionális és nemzetközi intézményekben célul kell kitűzni a nemek közötti egyensúly megteremtését, vezetői és döntéshozói szinten is;
- elő fogja mozdítani a női biztonsági (katonai/rendőrségi) személyzet érdemi és egyenjogú részvételét a biztonság területét érintő / katonai műveletekben, többek között a közös biztonság- és védelempolitika keretébe tartozó missziókban és műveletekben, anélkül hogy erősítené a nőkkel és férfiakkal szemben támasztott elvárásokkal kapcsolatos nemi sztereotípiákat;
- azonosítani fogja és fel fogja számolni azokat a tényezőket, amelyek akadályozzák a nők és a férfiak egyenlő részvételét az uniós küldöttségekben, valamint a közös biztonság- és védelempolitika keretébe tartozó missziókban és műveletekben, például adott esetben családbarát szolgálati helyek kialakításának és rugalmas munkaidő bevezetésének előmozdításával;
- a projekt- és programciklusok egészét lefedő részvételi mechanizmusok kialakításával lehetővé fogja tenni és elő fogja mozdítani a különböző háttérrel rendelkező nők érdemi és egyenjogú részvételét. Ezek a mechanizmusok arra szolgálnak, hogy segítsék a védelmi politikák és válaszhintézkedések, valamint a konfliktusokhoz kapcsolódó fejlesztési együttműködési beavatkozások kialakítását, végrehajtását, nyomon követését és értékelését;

- elő fogja mozdítani és támogatni fogja a nők közügyekben való részvételhez, valamint a békés célú gyülekezés, a véleménynyilvánítás és az egyesülés szabadságához fűződő jogát;
- elő fogja mozdítani a civil társadalom, és azon belül is mindenekelőtt a nőszervezetek, többek között az alulról építkező szervezetek és mozgalmak, emberijog-védők, békeaktivisták, öslakos népek és gazdasági szereplők részvételét, valamint a velük kialakított partnerségeket és a velük folytatott hálózatépítést. Ez a részvételüket, valamint az ismereteik, kapacitásaik és az általuk jelentett komparatív előnyök kiaknázását hivatott biztosítani;
- nyomon fogja követni a civil társadalom – többek között a nőszervezetek, aktivisták és emberijog-védők – mozgástere szűkülésének tendenciáját és fel fog lépni az ellen²⁵. Konkrét lépéseket fog tenni védelmük biztosítása érdekében, gondoskodva arról, hogy tevékenységével ne okozzon károkat, elismerve, hogy az említettek állami vagy társadalmi szereplők általi megfélemlítés nemspecifikus formáinak lehetnek kitéve, személyesen vagy a közösségi médián keresztül. Elő fogja mozdítani az ifjúsági, vallási, törzsi és kulturális vezetők – köztük férfiak és fiúk – közreműködését a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés végrehajtásának valamennyi aspektusában;
- elő fog mozdítani olyan kezdeményezéseket, amelyek célja, hogy kezeljék azokat a strukturális akadályokat, amelyek útjában állnak annak, hogy a nők érdemben és egyenjogúan vehessenek részt a konfliktusok megelőzésében és rendezésében, valamint a konfliktusok rendezése után a közéletben. Ezeknek a kezdeményezéseknek foglalkozniuk kell az olyan tényezőkkel, mint az erőszak és megfélemlítés (vagy azok kockázata), az elégtelen vagy a nők és a férfiak számára nem egyenlő mértékben biztosított biztonság, a jogállamiság és az igazságszolgáltatáshoz való jog, valamint az olyan társadalmi-gazdasági tényezőkkel is, mint például a gondozói szerepek és feladatok nem egyenlő megoszlása a nemek között, valamint az oktatáshoz való hozzáférés hiánya;
- elő fogja mozdítani a különböző háttérrel rendelkező nők és férfiak kiegyensúlyozott képviseletét – vezetői és döntéshozói szinten is – a nemzeti diplomáciai szolgálatokban, a képviseleti demokrácia szerveiben, a védelmi minisztériumokban, a fegyveres erőkben, a jogállamiság területéhez kapcsolódó és más biztonsági ágazati intézményekben, valamint az uniós intézményekben.

²⁵ A védelem garانتálása – Az Európai Unió iránymutatása az emberi jogok védelmezőiről (16332/2/08).

Megelőzés

31. Az egyenlőtlenségek, valamint a hatalomhoz, a lehetőségekhez, a szolgáltatásokhoz és a biztonsághoz való hozzáférés hiánya táptalajt teremt ahhoz, hogy egy adott társadalmi csoport sérelmei erőszakhoz vezessenek, különösen az olyan területeken, ahol az állam kapacitása vagy legitimitása csak gyenge lábakon áll, illetve ott, ahol emberi jogi jogsértéseket követnek el. A nemek közötti egyenlőség szempontját figyelembe vevő olyan korai előrejelzés és konfliktuselemzés, amely nagyobb figyelmet fordít az erőszak nemi alapú kiváltó okaira, hatékonyabbá teszi a konfliktusmegelőzést. A befogadás kulcsfontosságú tényező a konfliktusmegelőzéshez az intézmények és a fejlesztéspolitikák szintjén, mint ahogy a humánbiztonság megteremtéséhez és az igazságszolgáltatáshoz is. A megelőző intézkedések során jogalapú (az összes emberi jogot magában foglaló), emberközpontú és az egész társadalmat felölelő olyan megközelítéseket kellene követni, amelyek a polgári szerepvállalásra is kiterjednek.
32. Mivel a civil mozgástér zsugorodása aránytalanul kedvezőtlen hatást gyakorolhat a nőkre és lányokra, fel kell lépni ellene a nők jogai korlátozásának megelőzése érdekében.

33. Az olyan békeközvetítési tevékenységek, amelyekbe csak fegyveres csoportokat vonnak be, és amelyek nem mozdítják elő az emberi jogok tiszteletben tartását, azt az érzést kelthetik, mintha az erőszak jutalomban részesülne. Ez azon túl, hogy ellenérzést vált ki a társadalom egyéb csoportjaiból, másokat arra sarkallhat, hogy ragadjanak fegyvert annak érdekében, hogy így biztosítsák helyüket a tárgyalóasztalnál. A civil társadalmi szereplők alapvető szerepet tölthetnek be a békefolyamatok legitimitásának növelésében, és potenciálisan fontos szövetségest jelentenek. A női vezetők és a női csoportok gyakorta igen hatékonyak a közösségi szintű békeépítésben, ezért erőteljesen be kellene vonni őket a magas szintű békeközvetítési folyamatokba. Mindemellett a nők számára nehézséget jelenthet vezető szerephez jutni a civil társadalomban. Ezért az Uniónak támogatnia kell a befogadó civil társadalom és a női szervezetek érdemi részvételét a békefolyamatokban.
34. Az éghajlatváltozás, a biológiai sokféleség csökkenése, a talajromlás, az elsivatagosodás és a szárazság olyan katalizátorai a konfliktusoknak, amelyek a nőket különösképpen érinthetik, mivel a nők igen gyakran aránytalan módon vannak kiszolgáltatva az éghajlatváltozás hatásainak. A nők nevelőként és a napi megélhetés fő biztosítójaként – vagyis mezőgazdasági termelőként – latba vethetik befolyásukat és felszólalhatnak annak érdekében, hogy felgyorsítsák a fenntartható fejlődésre irányuló, tartós átalakító jellegű megoldások megszületését, valamint hogy segítsék méltányos szakpolitikák kialakítását és a méltányos forráselosztás megvalósulását. A nők által a gazdasági növekedés mozgatórugójaként betöltött szerep megszilárdítása erősíti a társadalmi rezilienciát.

Ezért az EU:

- az instabilitás, a konfliktus, a segítségnyújtás és a helyreállítás szakaszában szisztematikusan és hosszú távon előmozdítja majd a nemek közötti egyenlőséget és a nők társadalmi szerepvállalását. Emellett az EU a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtása során a továbbiakban is kiemelt elemként tekint majd a nemi alapú kiváltó okokra, és a reagálással párhuzamosan a megelőzéssel is foglalkozni fog, ahogy azt eddig is tette;
- támogatni fogja az erőszak, többek között a szexuális és a nemi alapú erőszak, és azon belül a nőkkel és lányokkal szemben elkövetett erőszak kiváltó okainak – mint például a kirekesztésnek, a hátrányos megkülönböztetésnek és a strukturális egyenlőtlenségeknek – a kezelésére irányuló tevékenységeket;
- támogatni fogja a tartós béke megteremtésére és a nemek közötti egyenlőtlenségek megszüntetésére irányuló befogadó civil társadalmi kezdeményezéseket közösségi, nemzeti, regionális és globális szinten. Emellett olyan kezdeményezéseket is támogatni fog, amelyek a társadalomban meghonosodott nemi normák és sztereotípiák megdöntését és átalakítását célozzák;

- biztosítani fogja, hogy a nemek közötti összehasonlító elemzés szisztematikusan beépüljön az EU korai konfliktus-előrejelző rendszerébe, valamint más olyan jelenlegi és jövőbeli koncepciókba és megközelítésekbe, amelyek a korai előrejelzés és a konfliktuselemzés területéhez, valamint az idevágó mutatókhoz kapcsolódnak;
- támogatni fogja és elő fogja mozdítani az olyan szexuális és nemi alapú erőszak, valamint az olyan szexuális kizsákmányolás és zaklatás megelőzését és az arra való áldozatközpontú reagálást, amely előfordulhat válsághelyzetekben, illetve amely biztonsági, katonai, a fejlesztés területét érintő vagy humanitárius műveletekből fakadhat, vagy amelyre ilyen műveletek során kerülhet sor. Az EU támogatni fogja és elő fogja mozdítani a kockázatsökkentést ezen a területen;
- gondoskodni fog olyan inkluzív mechanizmusok meglétéről, amelyek nagyobb mértékű koherencia, hatékonyság és szinergia megvalósítását teszik lehetővé: i. a különböző érdekelt felek – többek között államok, nemzetközi és regionális szervezetek, valamint társadalmi szervezetek – körében; és ii. a megelőzéshez használt különböző eszközökben, különösen ami a diplomáciát illeti, a két- és a többoldalú békeközvetítést, a korai előrejelzést, a békeépítést, a konfliktus utáni újjáépítést, a biztonságot és a fejlesztést is ideértve;
- támogatni fog helyi vagy nemzeti szereplők által folytatott, helyi kezdeményezésű és helyi felelősségvállalás mellett megvalósuló, a nemek közötti egyenlőség szempontját figyelembe vevő megelőzési tevékenységeket. Az EU népszerűsíteni fogja az inkluzív és átlátható folyamatokat;
- erősíteni fogja a közösségeket, hogy azok rezilienssé váljanak az erőszakos konfliktussokkal szemben. A nők érdemi és egyenjogú részvétele alapvető fontosságú mind a hatékony megelőzési politikák és azok végrehajtása, mind pedig a béke valamennyi szinten történő fenntartása szempontjából. Az átláthatóságot és az információkhoz való hozzáférést a lehető legnagyobb mértékben biztosítani kell;
- elő fogja mozdítani a nemek közötti összehasonlító elemzéseket, valamint a nemi dimenziókat az összes békeközvetítési és konfliktusmegelőzési tevékenységbe történő szisztematikus beépítését.

Védelem

35. A különböző háttérrel rendelkező nők, férfiak, lányok és fiúk fegyveres konfliktusokkal, megelőzéssel, védelemmel, békefenntartással, békeépítéssel és újjáépítéssel kapcsolatos tapasztalatai és cselekedetei olykor hasonlóak, olykor viszont nem. Annak biztosítása érdekében, hogy az uniós szereplők megfelelő és elégséges válaszingázkedéseket fogantathassanak, ezt a jelenséget elemezni, értékelni és kezelni kell. A nők, férfiak, lányok és fiúk mind ki vannak téve az emberkereskedelem kockázatának. Jóllehet a nők és lányok esetében nagyobb a veszélye annak, hogy szexuális erőszakot követnek el ellenük, hogy harcosok házi vagy szexuális rabszolgáivá válnak, valamint hogy házasságra kényszerítik őket, férfiak és fiúk is válhatnak ilyen erőszak áldozatává. Emellett a férfiakat és fiúkat még az erőszakos toborzás és a célzott gyilkosságok veszélye is fenyegeti.
36. A nők nemcsak áldozatai a háborúnak és az erőszaknak. Sokrétű szerepet töltenek be, például mint harcosok, béketeremtők, politikusok, gazdasági szereplők és aktivisták. A nők és férfiak egyenlő részvétele egyfelől alapvető fontosságú célja, másfelől pedig eszköze a konfliktusmegelőzésnek és -rendezésnek, valamint az inkluzív és tartós béke kultúrája előmozdításának. A nők, férfiak, lányok és fiúk gyakran válnak szexuális és nemi alapú erőszak célpontjává – olykor tömeges mértékben –, és gyakran használják őket eszközként politikai, gazdasági vagy katonai célok elérésére. A nőkkel és lányokkal szembeni erőszak a konfliktusok alatt és után többféle módon is alakulhat és rosszabbodhat, növelve annak kockázatát, hogy saját otthonaikban és a közéletben is fizikai, lelki, szexuális és strukturális erőszakkal szembesülnek. A nemzetközi humanitárius jogban, az emberi jogok nemzetközi jogában és a nemzetközi büntetőjogban foglalt tilalmak ellenére az államok közötti vagy államon belüli konfliktusok összefüggésében elkövetett szexuális és nemi alapú erőszak bűntetteit javarészt továbbra sem vizsgálják ki. E bűncselekmények büntetlenségével foglalkozni kell.

37. Bár férfiak és fiúk is válhatnak erőszak áldozatává, a nőket – bármilyen korosztályba is tartozzanak – a béke- és konfliktusciklus minden szakaszában aránytalan módon érinti a szexuális és a nemi alapú erőszak (bár ennek mértéke az erőszakos konfliktusok során gyakran súlyosbodik). A nők a közéletben és a magánszférában egyaránt ki vannak téve az erőszak kockázatának. A polgári mozgástér felszámolása és ezen belül is általában véve a nők, valamint azon nők és férfiak „elhallgattatása”, akik nem felelnek meg a társadalmi normáknak, indikátora lehet a szexuális és a nemi alapú erőszak előfordulásának. Az emberijog-védők ellen irányuló gyűlöletbeszéd, fenyegetések, lejárató kampányok, elnyomás és erőszak – többek között a nemre, nemi identitásra, szexuális irányultságra, társadalmi-gazdasági helyzetre, iskolai végzettségre, életkorra, etnikai hovatartozásra, társadalmi osztályra, valamint vallásra vagy meggyőződésre tekintettel – különböző módon nyilvánulhatnak meg.
38. Az internet elérhetősége, valamint a kommunikációs technológiák gyors és a közösségi média széles körű elterjedése új lehetőségeket kínált a nők számára véleményük kinyilvánításához és ahhoz, hogy felhívhassák a nyilvánosság figyelmét számos kérdésre. Jóllehet a technológiában megvan a képesség arra, hogy összekössön embereket és segítse azok önérvényesítését, a nemi szerepeket és a kulturális szokásokat is megszilárdíthatja és normalizálhatja, valamint új utakat nyithat az erőszaknak és a bántalmazásnak. Az online világ nemcsak egyszerű tükörképe, hanem inkább „tükörcsarnoka” az offline világnak, és felnagyítva tükrözi vissza a jót és a rosszat egyaránt. A nők és lányok számára ez a tükörkép gyakran nőgyűlöletet, marginalizálódást és erőszakot mutat.

Ezért az EU:

- a továbbiakban is elő fogja mozdítani a nőket és lányokat – kiváltképp a civil nőket és lányokat – konfliktushelyzetekben megillető jogokra és védelemre alkalmazandó nemzetközi jog maradéktalan tiszteletben tartását;
- folytatni fogja a következők végrehajtását: i. „Az Európai Unió iránymutatásai a nők elleni erőszakról, valamint a nőkkel szembeni megkülönböztetés valamennyi formája elleni küzdelemről”; ii. „Az Európai Unió iránymutatásai a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartásának előmozdításáról”²⁶; iii. „A védelem garantálása – Az Európai Unió iránymutatása az emberi jogok védelmezőiről”²⁷; és iv. „Az EU emberi jogi iránymutatásai az online és offline véleménynyilvánítás szabadságáról”²⁸;
- rendszerszintű megközelítés alkalmazását fogja előmozdítani a szexuális kizsákmányolás és bántalmazás²⁹, valamint a szexuális zaklatás³⁰ megelőzésére, jelentésére és szankcionálására vonatkozóan;
- elő fogja mozdítani a nők, lányok, férfiak és fiúk fizikai és mentális egészségének, valamint méltóságának védelmét, mindenekelőtt instabil és konfliktushelyzetekben, humanitárius vészhelyzetekben és konfliktus utáni helyzetekben, többek között olyan mechanizmusok bevezetése révén, amelyek végrehajtják és nyomon követik a védelem területén vállalt kötelezettségeket;
- a hátrányos megkülönböztetést, a szexuális kizsákmányolást és bántalmazást, az emberkereskedelmet, a szexuális támadást és a szexuális zaklatást illetően az Unión belül és azon kívül is a zéró tolerancia elvét fogja alkalmazni, megvalósítani és előmozdítani. Gondoskodni fog arról, hogy az idevágó politikák elfogadása hivatalos vezetői feladatnak minősüljön³¹;

²⁶ Az Európai Unió iránymutatásai a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartásának előmozdításáról – Technikai frissítés (16841/09).

²⁷ A védelem garantálása – Az Európai Unió iránymutatása az emberi jogok védelmezőiről (16332/2/08).

²⁸ Az EU emberi jogi iránymutatásai az online és offline véleménynyilvánítás szabadságáról (9647/14).

²⁹ Az ENSZ idevágó normáival (ST/SGB/2003/13) összhangban a szexuális kizsákmányolás kiszolgáltatott helyzettel, egyenlőtlen hatalmi viszonyokkal vagy bizalommal való, szexuális célú tényleges vagy megkísérelt visszaélést jelent, amely többek között, de nem kizárólag a mások szexuális kizsákmányolásából származó anyagi, társadalmi vagy politikai haszonszerzést is magában foglalja; a szexuális bántalmazás alatt pedig olyan szexuális természetű tényleges fizikai intrúzió vagy azzal való fenyegetés értendő, amelyet erővel, vagy egyenlőtlen helyzetben vagy kényszerítő körülmények között követnek el.

³⁰ *The European Commission policy on protecting the dignity of the person and preventing psychological harassment and sexual harassment* (Európai bizottsági politika az emberi méltóság védelméről, valamint a lelki és a szexuális zaklatás megelőzéséről), C(2006) 1624/3 (az EKSZ-re is alkalmazandó).

³¹ *Upgraded Generic Standards of Behaviour for CSDP Missions and Operations* (A KBVP-missziókra és -műveletekre vonatkozó felülvizsgált általános magatartási normák), ST 6877 2018 INIT.

- segíteni fogja a szexuális és a nemi alapú erőszakot túlélő nőket, férfiakat, lányokat és fiúkat, valamint családjaikat az igazságszolgáltatáshoz és a megfelelő jogorvoslathoz való hozzáférésben, az egészségügyi tájékoztatást és szolgáltatásokat, valamint a pszichológiai segítséget is beleértve, hogy ezáltal meg lehessen előzni (újbóli) stigmatizálásukat és (újbóli) áldozattá válásukat, továbbá hogy elő lehessen segíteni biztonságukat és reintegrációjukat;
- elő fogja mozdítani azokat a törekvéseket, amelyek arra irányulnak, hogy véget vessenek a szexuális és a nemi alapú erőszak büntette büntetlenségének, a konfliktushelyzetekhez kapcsolódó szexuális erőszakot is beleértve. Ez többek között magában foglalja a nemek közötti egyenlőség szempontját figyelembe vevő átmeneti igazságszolgáltatási folyamatok támogatását, valamint a bűnüldözés és az igazságügy területén tevékenykedő gyakorló szakemberek ahhoz szükséges kapacitásainak fejlesztését, hogy az ügyeket a nemi szempontokat figyelembe véve tudják kezelni, amint ez az EU átmeneti igazságszolgáltatásra vonatkozó keretrendszerében³² is szerepel;
- végre fogja hajtani a „*Non-paper on ending sexual violence in conflict — A guide to practical actions at EU level*” (Informális dokumentum a konfliktusok során elkövetett szexuális erőszak felszámolásáról – Útmutató az uniós szintű gyakorlati intézkedésekhez) című dokumentumot³³;
- kiemelt figyelmet fog fordítani a következő, kiszolgáltatott helyzetű/háttérű személyek emberi jogaira: gyermekek, fiatalok és idősek, szegénységben élők, látható és nem látható fogyatékkal élő személyek, kisebbségekhez tartozó személyek és őslakos népek, menekültek, belső menekültek és menedékkérők;

³² Európai Bizottság. *Joint staff working document: The EU's framework on support to transitional justice* (Közös szolgálati munkadokumentum: Az átmeneti igazságszolgáltatáshoz nyújtott támogatás uniós kerete), SWD(2015) 158 final, 2015.7.29.

³³ „*Non-paper on ending sexual violence in conflict — A guide to practical actions at EU level*” (Informális dokumentum a konfliktusok során elkövetett szexuális erőszak felszámolásáról – Útmutató az uniós szintű gyakorlati intézkedésekhez), MD 155/14, 2014.11.25.

- az uniós személyzet, valamint a közös biztonság- és védelempolitika keretébe tartozó missziókhoz és műveletekhez telepített személyzet, valamint a parancsnokok/vezetők, szerződő felek és partnerek által elkövetett szexuális és nemi alapú erőszak minden formája esetében a megelőzésen alapuló zéró tolerancia elvét fogja érvényesíteni. Az EU minden olyan esetben, amikor személyzetet telepít például a közös biztonság- és védelempolitika keretébe tartozó missziókhoz/műveletekhez vagy humanitárius beavatkozásokhoz, gondoskodni fog róla, hogy a személyzet tagjai egyértelmű utasításokat kapjanak ezzel kapcsolatban, mint ahogy arról is, hogy megfelelő struktúrák álljanak rendelkezésre a zéró tolerancia elvének érvényre juttatásához, többek között egy megbízható jelentési mechanizmus, az áldozatok panasztételi mechanizmusa, valamint az elkövetők elszámoltathatósága és az őket sújtó szankciók formájában;
- biztosítani fogja, hogy a szexuális kényszerítésből született gyermekek állampolgárságra és támogatásra jogosultnak minősüljenek. Küzdeni fog a megerőszakolt nőket és gyermekeiket érő, az ilyen típusú szexuális erőszakhoz kapcsolódó megbélyegzés ellen, amely még jóval a bűncselekmény megtörténte után is kísérti őket. Az EU a továbbiakban is támogatni fogja az ilyen gyermekeket felnevelő szülőket;
- megerősített védelmi intézkedéseket fog alkalmazni a nők és lányok vonatkozásában, amikor ennek szükségességét elemzések és értékelések támasztják alá, például politikai jelöltek, emberijog-védők és civil társadalmi aktivisták esetében;

- a konfliktushelyzetekhez kapcsolódó szexuális erőszakot a nemek közötti egyenlőséget, valamint a nők emberi jogait érintő állandó egyenlőtlenségekkel és tágabb értelemben vett támadásokkal szorosan összefonódó nemi alapú erőszak összességének részeként fogja kezelni, amibe a digitális és a kibertérben elkövetett erőszak is beletartozik;
- a humanitárius területen elő fogja mozdítani a nemek közötti egyenlőséggel és a nemi alapú erőszakkal kapcsolatos előírások és iránymutatások alkalmazását, ideértve többek között az ENSZ Ügynökségközi Állandó Bizottságának a nemi alapú erőszakhoz kapcsolódó iránymutatásait³⁴ és a nemek közötti egyenlőség érvényesítéséhez készített kézikönyvét³⁵, valamint a veszélyhelyzetekben elkövetett nemi alapú erőszakkal szembeni védelem biztosítására irányuló cselekvési felhívás³⁶ keretében végzett munkát;
- elő fogja mozdítani a Fegyverkereskedelmi Szerződés végrehajtását, különös figyelmet fordítva a 7. cikk (4) bekezdésére³⁷, amely a részes államoktól megköveteli azon kockázat figyelembevételét, hogy a fegyvereket vagy más tételeket nemi alapon elkövetett súlyos erőszakos cselekedetek elkövetésére vagy elkövetésének elősegítésére használják.

³⁴ *Inter-agency Standing Committee (IASC): Guidelines for integrating gender-based violence interventions in humanitarian action* (Az ENSZ Ügynökségközi Állandó Bizottsága (IASC): Iránymutatások a nemi alapú erőszak elleni beavatkozások humanitárius tevékenységekbe való beépítéséhez). 2015. (https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2015/09/2015-IASC-Gender-based-Violence-Guidelines_lo-res.pdf).

³⁵ *Inter-agency Standing Committee (IASC): The Gender Handbook for humanitarian action* (Az ENSZ Ügynökségközi Állandó Bizottsága (IASC): A nemek közötti egyenlőség érvényesítésének kézikönyve humanitárius tevékenységekhez). 2017. https://ec.europa.eu/jrc/communities/sites/jrccties/files/2018-iasc_gender_handbook_for_humanitarian_action_eng_0.pdf

³⁶ A veszélyhelyzetekben elkövetett nemi alapú erőszakkal szembeni védelem biztosítására irányuló cselekvési felhívás (a továbbiakban: cselekvési felhívás) egy olyan többszereplős kezdeményezés, amely arra irányul, hogy alapvetően átalakítsa a humanitárius vészhelyzetekben elkövetett nemi alapú erőszak kezelésének módját. Az EU (a Bizottság idevágó szolgálatain, azaz az Európai Polgári Védelem és Humanitárius Segítségnyújtási Műveletek Főigazgatóságán keresztül) aktív partnerként vesz részt a cselekvési felhívásban annak 2013-as létrehozása óta. Az EU azt a feladatot is vállalta, hogy a 2017–2018-as időszakban ő irányítsa a kezdeményezést globális szinten.

³⁷ „Az elbírálás során az exportáló Részes Államnak számításba kell vennie annak kockázatát, hogy a 2.1. Cikkben megadott hagyományos fegyvereket, illetve a 3. Cikkben és a 4. Cikkben megadott tételeket nemi alapon elkövetett súlyos erőszakos cselekedetek, vagy nők és gyermekek elleni súlyos erőszakos cselekedetek elkövetésére, vagy az elkövetés elősegítésére használják.”

Segélyezés és helyreállítás

39. A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend segélyezési és helyreállítási pillérének középpontjában annak biztosítása áll, hogy a segélyezés, a helyreállítás és az újjáépítés inkluzív legyen és figyelembe vegye a nők és a lányok sajátos szükségleteit. Különös figyelem irányul a békeépítéshez kapcsolódó folyamatokban – például a hazatelepítésben, áttelepítésben, rehabilitációban, visszailleszkedésben és konfliktus utáni újjáépítésben – részt vevő, leginkább kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportokra. Ezek magukban foglalják a lakóhelyüket elhagyni kényszerült nőket és lányokat, a nemi alapú erőszak túlélőit, az időskorúakat, a fogyatékkal élő személyeket, a kisebbségeket és az őslakos népeket.
40. A segélyezési és helyreállítási pillér több erőfeszítést tesz szükségessé a nők segélyezési és helyreállítási tevékenységekben való aktív részvételének a támogatása érdekében is, beleértve egyenlő hozzáférés biztosítását a nők számára a megélhetési lehetőségekhez és az igazságszolgáltatáshoz. A humanitárius segítséget nyújtó nők és női szervezetek gyakran elsőként reagálnak válsághelyzetekre. A vezetői szerepek nők általi betöltése és a nők prioritásai azonban gyakran nem kapnak helyet a humanitárius és fejlesztési kérdésekkel kapcsolatos döntéshozatalban, programozásban, tervezésben és költségvetésekben.
41. A segélyezés, a helyreállítás és az újjáépítés egyedülálló alkalmat teremthet a megkülönböztető társadalmi struktúrák átalakítására, valamint a nők emberi jogainak, részvételének és érdemi szerepvállalásának az előmozdítására.

Ezért az EU:

- elő fogja mozdítani a nők részvételét és vezetői szerepvállalását a humanitárius fellépésekben és a fejlesztési programokban, mind a formális és az informális döntéshozatalban, mind a prioritások meghatározásában;
- elő fog mozdítani olyan kezdeményezéseket, amelyek erősítik a kapcsolatokat a nőkre, a békére és a biztonságra, a segélyezésre, a rehabilitációra, az áttelepítésre, az újjáépítésre és a fenntartható fejlesztésre vonatkozó szakpolitikák között, beleértve a nemek közötti egyenlőség elve általános érvényesítésének a támogatását is a humanitárius és a fejlesztési segítségnyújtás összefüggésében. Ez magában foglalja a nők és a lányok egyenlő és biztonságos hozzáférését a fejlesztési segítségnyújtáshoz, továbbá kiterjed a szexuális és a reprodukív egészséggel kapcsolatos átfogó tájékoztatásra és egészségügyi szolgáltatásokra;

- biztosítani fogja, hogy minden olyan személy, akit szexuális vagy nemi alapú erőszak ért, jogosult legyen átfogó egészségügyi tájékoztatásra és szolgáltatásokra, igazságszolgáltatásra és jóvátételre, és azokhoz hozzáférjen. Biztosítani fogja, hogy az áldozatok ne váljanak újból áldozattá, illetve ne tagadják meg vagy taszítsák ki őket;
- biztosítani fogja, hogy minden uniós finanszírozásban és támogatásban részesülő szervezet megfeleljen az EU nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos szakpolitikáinak, beleértve a jogokon alapuló megközelítés és a nemi alapú erőszakra vonatkozó minimumnormák és irányelvek alkalmazását is;
- támogatni fog pszichoszociális kezdeményezéseket az erőszakos konfliktusok minden túlélője – nők, lányok, férfiak, fiúk és időskorúak – esetében, a szerepükre való tekintet nélkül;
- támogatni fogja a konfliktusok által érintett nőket és lányokat célzó segélyezést, helyreállítást és rehabilitációt, az EU-n belül is. Ez magában foglalja annak biztosítását, hogy a menekültügyi jog, szakpolitikák és eljárások tiszteletben tartsák és garantálják, hogy minden nő és lány, valamint a nemi alapú erőszak minden túlélője egyenlő jogokkal és normákkal rendelkezzen az eljárások során;
- továbbra is támogatni fogja az igazságügyi rendszerek fejlesztését – a legjobb normákkal összhangban – az olyan nem uniós országokban, ahol az EU támogatási tevékenységeket folytat. Ez a nemzeti büntető igazságszolgáltatási rendszereknek a Nemzetközi Büntetőbíróságot kiegészítő jelleg elvével összhangban történő erősítését célozza, például a nemek közötti egyenlőséget figyelembe vevő átmeneti igazságszolgáltatási mechanizmusok és eljárások tekintetében;
- megfelelő erőforrások rendelkezésre bocsátásával biztosítani fogja, hogy a nők álljanak a humanitárius reagálással, segélyezéssel és helyreállítással kapcsolatos munka, valamint a fejlesztési segítségnyújtás és programozás középpontjában. A nőket be kell vonni a segélyezési, helyreállítási és újjáépítési tevékenységek kialakításába, tervezésébe és végrehajtásába, és minden egyes sürgősségi helyzet kezdetén egyeztetni kell velük a szükségletekről;

- biztosítani fogja, hogy a szakpolitikák fejlesztése és végrehajtása az érdemi változások elősegítése tekintetében szerzett helyi tapasztalatokra, valamint a segélyezési és helyreállítási szakaszban tett előrelépésre épüljön. Biztosítani fogja, hogy az inkluzív társadalmi és női szervezetek érdemben és egyenjogúan részt vegyenek a ciklus minden szakaszában, így az adományozói konferenciákon is³⁸, amelyek segítik a partnerségek építését;
- biztosítani fogja, hogy a válságokra való felkészültség, valamint a katasztrófákat és a konfliktusokat követő helyreállítás tervezése és végrehajtása – a kormányzati tisztviselők és a társadalmi szervezetek képzését is beleértve – a nemekkel kapcsolatos szempontokat érvényesítő és részvételen alapuló megközelítésre épüljön, kellően figyelembe véve a kockázatértékelés során a nemek tekintetében megállapított hatásokat (nemek szerinti kockázatmutató³⁹).

A nemek közötti egyenlőségre vonatkozó normatív keret

42. A nemek közötti egyenlőség alapvető emberi jog, az EU-nak az uniós szakpolitikai keretekben rögzített egyik közös értéke, és a szegénység felszámolásával, valamint a növekedés, a foglalkoztatás és a társadalmi kohézió fokozásával, továbbá a béke és a biztonság előmozdításával kapcsolatos uniós célkitűzések megvalósításának nélkülözhetetlen feltétele. Részt képezi a nemzetközi kötelezettségeknek és vállalásoknak is, például a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetések minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezménynek, a Pekingi Cselekvési Platformnak, a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrendnek és a fejlesztéspolitikáról létrejött európai konszenzusnak. Az EU közös kül- és biztonságpolitikai célkitűzései képezik azokat az elveket, amelyek az e területen folyó munkára nézve irányadóak.

³⁸ Az újjáépítési szakaszban jogokon alapuló megközelítés alkalmazásával lehetőség nyílik a nemek közötti egyenlőség fokozásának az elősegítésére, például a gazdasági fejlődéssel, a földhöz jutással és a természeti erőforrásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatban.

³⁹ *Service for foreign policy instruments — Instrument contributing to stability and peace* (Külpolitikai Eszközökért Felelős Szolgálat – a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz). *Manual of indicators for the instrument contributing to stability and peace — IcSP* (A stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszközzel kapcsolatos mutatók kézikönyve). https://ec.europa.eu/fpi/key-documents_en

Ezért az EU:

- továbbra is figyelemmel fogja kísérni a Pekingi Cselekvési Platformot követő intézkedéseket, különösen a nőkkel és a fegyveres konfliktussal kapcsolatos kritikus területet;
- folytatni fogja az ENSZ legfontosabb emberi jogi eszközei és azok fakultatív jegyzőkönyvei – különösen a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetések minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezmény (CEDAW) és fakultatív jegyzőkönyve – megerősítésének és végrehajtásának az előmozdítását, valamint a CEDAW és a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend közötti kapcsolat erősítését a 30. és a 35. általános ajánláson keresztül;
- továbbra is erőteljesen támogatni fogja a Nemzetközi Büntetőbíróságot (NBB), különösen a konfliktusokkal kapcsolatos szexuális és nemi alapú erőszak területén, az elszámoltathatóság előmozdítása és a büntetlenség elleni küzdelem érdekében. Az NBB a világ első és egyetlen olyan állandó nemzetközi büntetőbírósága, amely a legsúlyosabb bűncselekmények kivizsgálásával és büntetőeljárás alá vonásával foglalkozik;
- továbbra is támogatni fogja a büntetőtörvényszékek fennmaradó feladatainak ellátására szolgáló nemzetközi mechanizmus (*International Residual Mechanism for Criminal Tribunals*) és egyéb nemzetközi törvényszékek keretében végzett munkát;
- folytatni fogja a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartásának előmozdításáról szóló uniós iránymutatásokban foglalt szakpolitikájának a végrehajtását, különös figyelmet fordítva a szexuális kényszerítés és a szexuális erőszak egyéb formái tilalmának a tiszteletben tartására;
- folytatni fogja az ifjúsággal, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend végrehajtását, amelyet az ENSZ BT 2250. és 2419. sz. határozata foglal magában. Ennek keretében foglalkozni fog azokkal a (tartósan fennálló) egyenlőtlenségekkel, amelyek a fiatal nőket és férfiakat különösen veszélyeztetik, és kiemelt figyelmet fog fordítani a fiatal nők inkluzív képviselőiténak a fokozására a konfliktusmegelőzés és konfliktusmegoldás során.

A helyi, nemzeti és regionális szerepvállalás erősítése

43. Egy inkluzív békefolyamat keretében nagyobb valószínűséggel azonosíthatók és kezelhetők a konfliktusok kiváltó okai, illetve biztosítható, hogy a lakosság érintett részeinek szükségletei teljesüljenek. Ezért döntő fontosságú a helyi, nemzeti és regionális szerepvállalás erősítése, a helyi érdekelt felekkel – köztük a civil társadalommal – való konzultáció és együttműködés biztosításával egyidejűleg. Az inkluzivitás növeli a békemegállapodás és végrehajtása legitimitását és az azzal kapcsolatos nemzeti szerepvállalást is. Csökkenti továbbá annak valószínűségét, hogy az abból kizárt szereplők aláássák a folyamatot. Az inkluzív folyamat nem jelenti azt, hogy minden érdekelt fél közvetlenül részt vesz a hivatalos tárgyalásokban, de elősegítheti az interakciót a konfliktusban érintett és más érdekelt felek között, továbbá mechanizmusokat teremthet minden szempontnak a folyamatban való figyelembevételére. Különös mechanizmusokra lehet szükség annak biztosítása érdekében, hogy a női békeépítőket és a női szervezeteket érdemben bevonják a folyamatba.

Ezért az EU:

- támogatni fogja a partnerek és a nem uniós országok kapacitásépítését és a közöttük megvalósuló információmegosztást, ideértve a nemekkel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó nemzeti mechanizmusokat és intézményeket is;
- konzultációt fog folytatni a női szervezetekkel, a női békeépítőkkal és az emberijog-védőkkel, valamint támogatni fogja bevonásukat a hivatalos és nem hivatalos békefolyamatokba, és adott esetben azt, hogy e folyamatokban vezető szerepet töltsenek be;
- biztosítani fogja, hogy az EU érdemben és méltányosan működjön együtt inkluzív társadalmi szervezetekkel, vagyis olyan társadalmi szervezetekkel, amelyekben a nők vezető szerepet játszanak, hozzájárulnak a stratégiához, és amelyek különböző női véleményeket juttatnak kifejezésre és képviselnek a társadalmat érintő kérdések széles köréről;
- biztosítani fogja az olyan nemzetközi és regionális nem kormányzati szervezetek támogatását, amelyek előmozdítják a helyi szerepvállalást és minden fél bevonását, valamint hozzájárulnak a nemzeti kapacitások építéséhez.

Az egyéb szereplőkkel folytatott együttműködés és párbeszéd erősítése

44. A nemzetközi szereplőkkel való együttműködés kritikus fontosságú a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend eredményes végrehajtása szempontjából, valamint ahhoz, hogy el lehessen kerülni az erőfeszítések megkettőzését és az erőforrásokért való versengést. Együttműködésre van szükség az elemzések, a levont tanulságok és az erőforrások megosztása, valamint a programok eredményei és a szakpolitika-fejlesztés közötti koherencia biztosítása érdekében is, globális, regionális és nemzeti szinten egyaránt. Fontos, hogy a különböző szereplők között minden szinten (helyi, nemzeti, regionális és nemzetközi) sor kerüljön párbeszédre, csakúgy mint maguk a szereplők körében is, és hogy annak a civil társadalom is a részese legyen. Szintén fontos, hogy a nemzetközi szervezetek ne versengjenek helyi társadalmi szervezetekkel olyan esetekben, amikor az adott társadalmi szervezetek hasonló hozzájárulást tudnak nyújtani szakpolitikákhoz vagy programokhoz (például tanulmányokat készítenek).

Ezért az EU:

- elő fogja mozdítani az inkluzív partnerségeket, valamint a tapasztalatok, a levont tanulságok és a legjobb gyakorlatok cseréjét minden érdekelt fél között a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtásának minden aspektusát illetően. Ez magában foglalja a közös érdekek azonosítását, különös figyelmet fordítva a felmerült kihívásokra és lehetőségekre;
- továbbra is együtt fog működni releváns nemzetközi és regionális szervezetekkel, különösen az ENSZ-szel, de másokkal is, például a következőkkel: az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO), az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ), a Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége (ASEAN), az Amerikai Államok Szervezete (AÁSZ), a G20-ak, a G7-ek, az Afrikai Unió (AU), a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága és az Unió a Mediterrán Térségért. Szintén folytatni fogja az együttműködést olyan egyéb regionális szervezetekkel, amelyek hajlandók magasabb szintre emelni a nemek közötti egyenlőséggel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos munkát, mindeközben a meglévő kezdeményezésekre és tapasztalatokra építve, abból a célból, hogy szinergiák jöjjenek létre olyan helyzetekben, amelyekben az EU és az ENSZ vagy más nemzetközi szervezetek jelentős szerepet játszanak;

- elő fogja mozdítani és támogatni fogja a nőkkel, a békével és a biztonsággal foglalkozó nemzeti fókuszpontok kezdeményezését, amelyek régiók közötti fórumként szolgálnak és teret kínálnak a tapasztalatok és a legjobb gyakorlatok cseréjére a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos ENSZ BT-határozatok végrehajtásának előmozdítása, valamint a finanszírozási és segítségnyújtási programok koordinálásának javítása céljából;
- elő fogja mozdítani és támogatni fogja az 1325. sz. ENSZ BT-határozat regionális felgyorsítására vonatkozó kezdeményezést (RAR1325), amely elsődlegesen a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók és egyéb gyakorlati szakemberek közötti szakértői szintű cseréket célozza multilaterális és regionális szervezetekben. Célja, hogy létrejöjjön egy olyan fórum, amelynek révén javul a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtása, valamint hogy előmozdítsa a szinergiákat az EU, az ENSZ, a NATO, az AU és az EBESZ képviselőiben részt vevők között;
- elő fog mozdítani és ösztönözni fog olyan inkluzív gyakorlatokat, amelyek a koherencia, a koordináció és a hatékonyság javítását célozzák;
- elő fogja mozdítani a párbeszédet a társadalmi szervezetek és az EU között az EKSZ koordinálásával, a nem uniós országokban pedig az Unió küldöttségeinek a koordinálásával.

Támogató intézkedések

Politikai támogatás a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend eredményes végrehajtásához

45. A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend eredményes végrehajtása holisztikus megközelítés alkalmazását teszi szükségessé. Rendkívül fontos, hogy a kirekesztő jellegű és a silókon alapuló megközelítések a szerepvállalás és a munkavégzés inkluzív és átfogó módjaivá alakuljanak át. Még mindig hiányosak azonban az ehhez szükséges ismeretek, és időnként az elfogadottságuk is korlátozott mértékű. Ennélfogva a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend eredményes végrehajtását a lehető legerősebb politikai vezetői szerepvállalással és elkötelezettséggel kell támogatni.

Ezért az EU:

- elő fogja mozdítani a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtását minden összefüggésben, így a multilaterális fórumokon és a kétoldalú együttműködés keretében, politikai és emberi jogi párbeszédiken, partnerségeken, nyilatkozatokon, multilaterális cseréken, közleményeken és a partnerországokkal közösen tett együttes nyilatkozatokon keresztül;
- biztosítani fogja a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend eredményes végrehajtását az EU-ban azzal, hogy végrehajtja és nyomon követi az EU-nak a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó stratégiai megközelítését, a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó stratégiai elkötelezettségét, valamint a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó II. uniós cselekvési tervet;
- elő fogja mozdítani és támogatni fogja a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtását a társadalmi nemek kérdéseért és az 1325. sz. ENSZ BT-határozat végrehajtásáért felelős EKSZ-főtanácsadó megbízatásán keresztül;
- a nemekre, valamint a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó koherens megközelítést fog integrálni az EU közös kül- és biztonságpolitikájába, és elő fogja mozdítani azt;
- elő fogja mozdítani a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend megértését és az arról való kreatív gondolkodást, a tágabb értelemben vett közszférában is;
- biztosítani fogja, hogy a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend központi témája legyen az újonnan kialakuló kihívásokkal, valamint a válsághelyzetekkel, instabil helyzetekkel, konfliktus- és konfliktust követő helyzetekkel kapcsolatos politikai és diplomáciai szerepvállalásnak, minden ilyen helyzettel kapcsolatban szem előtt tartva a preventív diplomácia prioritását;
- a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtása tekintetében nagyobb mértékű és inkluzív együttműködést fog előmozdítani minden érdekelt féllel, beleértve a nemzeti kormányokat, a jogalkotási szerveket, a nemzeti emberi jogi intézményeket, a nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó szerveket, a helyi hatóságokat, a társadalmi szereplőket, a nem állami szereplőket, a magánszektor, a fejlesztési szereplőket, a humanitárius szereplőket, valamint a nemzetközi és a regionális szervezeteket;

- elő fogja mozdítani a nemek közötti egyenlőség szempontját érvényesítő közvetítői támogatásra vonatkozó nemzetközi normák végrehajtását. Továbbra is olyan lehetőségként fog a békefolyamatokra tekinteni, amely elősegíti a nők szerepvállalását, a nemek közötti egyenlőséget, a nemek közötti egyenlőség elvének általános érvényesítését, a nők érdemi és egyenjogú részvételét és a nők jogainak a tiszteletben tartását a tárgyalások során és az eredményükként létrejövő békemegállapodásokban;
- biztosítani fogja, hogy az uniós közvetítés minden érintettje foglalkozzon ezekkel a kérdésekkel az előzetes béketárgyalások és a béketárgyalások során, valamint hogy törekedjenek a tárgyalásokat követő békeépítési és konfliktust követő helyreállítási szakaszba való integrálásuk és kiemelten való kezelésük biztosítására, többek között azáltal, hogy a nemekkel kapcsolatban kellő erőforrásokkal bíró szakértői pozíciókat bocsát rendelkezésre minden uniós közvetítői intervenció esetében;
- biztosítani fogja, hogy uniós erőforrások instabil és konfliktus sújtotta helyzetek és humanitárius vészhelyzetek összefüggésében történő minden egyes telepítésekor álljon rendelkezésre kellő kapacitás a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtására is, többek között azáltal, hogy a közös biztonság- és védelempolitika keretében tartozó minden misszió és művelet során, az Unió küldöttségein és az EU különleges képviselőinek a csapatában a nemekkel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó, megfelelő erőforrásokkal bíró szakértők és tanácsadók is rendelkezésre álljanak. Biztosítani fogja, hogy az EU által telepített katonai és polgári személyzet minden tagja – a magas szintű beosztásokat betöltő személyzetet is beleértve – részesüljön kellő képzésben a nemek közötti egyenlőség, valamint a nők, a béke és a biztonság témájában, konkrétan pedig azt illetően, hogy miként lehet a nemi dimenziót integrálni a tevékenységeikbe.

Finanszírozás és erőforrások biztosítása

46. Finanszírozásra van szükség ahhoz, hogy lehetővé váljon a nemek közötti egyenlőség elvének általános érvényesítése, a nemek közötti egyensúly kialakítása, valamint a nemek közötti egyenlőség megvalósítását célzó egyéb konkrét intézkedések végrehajtása. Erre figyelemmel, valamint több értékelés és jelentés⁴⁰ alapján továbbra is a finanszírozás globális hiánya és/vagy szűkössége az egyik fő akadálya a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend eredményes végrehajtásának. Mind az EU-ban, mind globálisan finanszírozásra van szükség egyrészt az olyan projektek/programok számára, amelyek elsődlegesen a nemek közötti egyenlőséget, valamint a nőket, a békét és a biztonságot célozzák, másrészt pedig a nemi szempontok és dimenziók más projektekben/programokban való általános érvényesítéséhez. Továbbra is a nemek közötti egyenlőséggel, valamint a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrenddel kapcsolatos munkához szükséges erőforrások – és ezzel együtt az intézményi kapacitásépítés – hiánya jelenti az egyik legfőbb kihívást, és ezért azt kezelni kell. Továbbá kedvező makrogazdasági környezetre van szükség a nemek közötti egyenlőtlenség kiváltó okainak a leküzdéséhez.

⁴⁰ Goldberg, D. B. (2015). *Civil Society Organisation (CSO) Survey for the global study on women, peace and security: CSO perspectives on UNSCR 1325 implementation 15 years after adoption. The Global Network of women peacebuilders*. (Felmérés a társadalmi szervezetek körében a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos globális tanulmány céljára: a társadalmi szervezetek perspektívái az 1325. sz. ENSZ BT-határozat végrehajtását illetően, 15 évvel annak elfogadása után. A női békeépítők globális hálózata.) <http://peacewomen.org/sites/default/files/CSO%20Survey%20Report%20FINAL.pdf>

Coomaraswamy, R., & UN Women. (2015). *Preventing conflict, transforming justice, securing the peace: a global study on the implementation of United Nations Security Council resolution 1325*. (A konfliktusok megelőzése, az igazságszolgáltatás átalakítása, a béke biztosítása: globális tanulmány az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa 1325. sz. határozatának végrehajtásáról) (<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNW-GLOBAL-STUDY-1325-2015.pdf>).

Az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programja (a dátum nem ismert) *Trust Fund Factsheet — Global Acceleration Instrument*. (Tájékoztató az elkülönített alapról – A női szerepvállalást célzó finanszírozás globális felgyorsítását célzó eszköz) (<http://mptf.undp.org/factsheet/fund/GAI00>).

47. Az érdemi és tartós előrelépéshez jogokon alapuló megközelítés alkalmazására van szükség annak biztosítása érdekében, hogy a nők ne csak készségeket és ismereteket sajátítsanak el, hanem választási joguk és befolyásuk legyen a lehetőségek és az erőforrások tekintetében, és képesek legyenek minden szinten közreműködni a gazdasági döntéshozatalban. Külön figyelem fog irányulni a nők által a formális és az informális gazdaságokban betöltött szerepekre és pozíciókra. A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtása érdekében végzett munka – a konfliktus sújtotta és a konfliktusból kilábaló országokban is – már régóta elegendő erőforrások hiányában zajlik. A rugalmas támogatások vagy hosszú távú finanszírozás révén nyújtott, közvetlen, megbízható és kiszámítható finanszírozás nagy mértékben hozzájárulhat az ahhoz szükséges feltételek megteremtéséhez, hogy önszerveződő mozgalmak és társadalmi szervezetek végrehajthassák a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrendet.

Ezért az EU:

- azon fog munkálkodni, hogy beépítse a nemek közötti egyenlőséget és a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrendet az alkalmazandó uniós külső finanszírozási eszközökbe;
- követelménnyé fogja tenni, hogy minden KBVP-művelet és misszió, valamint minden uniós küldöttség esetében biztosítsanak költségvetést a nemekkel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó szakértelem és/vagy tanácsadók számára;
- megfelelő, tartós és kiszámítható finanszírozást fog biztosítani programozáson és a nem programozott intézkedésekben való általános érvényesítésen keresztül a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtásához;
- az uniós tagállamok és az EU külső finanszírozási eszközeiben alkalmazott, szükségleteken alapuló megközelítés elismerése mellett a lehetséges mértékben kiemelten fogja kezelni az olyan (közvetlen) tevékenységi támogatásokat, amelyek a nemek közötti egyenlőséget és a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatban a helyi társadalmi szervezetek – különösen női szervezetek – által végrehajtott projekteket célozzák;
- az uniós külső finanszírozás igénybevételének követelményeként ösztönözni fogja a nemek közötti összehasonlító elemzés gyakorlatát;
- célzott finanszírozást fog ösztönözni a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés külső és független értékelése céljára. Ösztönözni fogja továbbá, hogy minden uniós külső tevékenység és szakpolitika értékelése során érvényesüljön a nemek közötti egyenlőség szempontja;
- az EU költségvetési rendeletének keretein belül biztosítani fogja, hogy a helyi társadalmi szervezetek általi finanszírozáshoz való hozzájárutást csak minimális adminisztratív korlátozások övezzék;

- célzott finanszírozást fog szorgalmazni a nők, a béke és a biztonság területére irányuló kutatás számára;
- értékelní fogja, nyomon fogja követni és – adott esetben – felül fogja írni az EU, az uniós tagállamok és az uniós partnerek terrorizmus elleni intézkedéseit – a terrorizmus finanszírozása elleni jogszabályokat is beleértve – annak érdekében, hogy ezek ne érintsék, korlátozzák vagy befolyásolják hátrányosan a női jogokat;
- biztosítani fogja a fejlesztésfinanszírozásról tartott harmadik nemzetközi konferencia addisz-abebei cselekvési programjának (addisz-abebei cselekvési program) a végrehajtását.

Kapacitásépítés és képzés

48. A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend eredményes végrehajtása a nők és a férfiak tájékozottságától és ismereteitől, készségeitől, kapacitásától és erőforrásaitól függ a döntéshozatali folyamatok minden szintjén. Napjaink biztonsági környezetének összetett kérdéseire, valamint a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend bővülésére tekintettel a fenntartható békére és biztonságra, valamint a nemek közötti egyenlőségre irányuló kapacitások építése, illetve az ilyen képzés és oktatás javítása alátámasztja a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend egészének a végrehajtását.
49. A célzott képzés a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtásának egyik kulcsfontosságú eleme. A KBVP területére irányuló képzésre vonatkozó új, 2017. március 15-én elfogadott uniós szakpolitika⁴¹ kötelező és egységesített, kiküldetésre felkészítő képzést irányoz elő a kiküldetés előfeltételeként mind a kiküldött, mind a szerződéses személyzet esetében. Noha a kiküldetésre felkészítő képzés már most is a KBVP-missziókhoz és -műveletekhez kiküldött személyzet rendelkezésére áll, még nem kötelező mindenki számára. Az intervenció más típusai (például a közvetítői támogatás) esetében még mindig nem létezik ilyen strukturált és kötelező képzési megközelítés. Ezen új képzési politika értelmében minden KBVP-képzésnek tükröznie kell az EU alapelveit, beleértve a nemek közötti egyenlőséget, valamint a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos célokat. Ezenkívül folytatódni fog a nemekkel kapcsolatos elemek szisztematikusabb integrálása a belső KBVP-képzésekbe és -szemináriumokba.

⁴¹ A KBVP területére irányuló képzésre vonatkozó uniós szakpolitika (5197/2/17 REV 2), 2017. március 15.

Ezért az EU:

- továbbra is törekedni fog arra, hogy jobban megértse a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrenddel kapcsolatos kérdéseket, mégpedig intenzívebb és konszolidált képzés révén minden szinten, a magas vezetői szintet is beleértve. Kérni fogja, hogy az éves uniós képzési program részeként a tagállamok kínáljanak fel releváns képzéseket állampolgáraik képzésére, és ösztönözni fogja őket arra, hogy ezeket a képzéseket – a lehetséges mértékben – más tagállamokból érkező résztvevők előtt is nyissák meg;
- biztosítani fogja, hogy az Európai Biztonsági és Védelmi Főiskola (EBVF) további előrelépést tegyen annak érdekében, hogy a nemi dimenzió általánosan érvényesüljön minden képzési tevékenységében, beleértve minden meglévő tanfolyamot és képzést, a tagállamokban helyileg nyújtottakat is;
- biztosítani fogja, hogy a nemi dimenzió szervesen beépüljön minden olyan válságkezelési tevékenységbe, amely KBVP-műveletekhez és -missziókhoz, valamint humanitárius és fejlesztési vonatkozású külső tevékenységhez kapcsolódik;
- biztosítani fogja, hogy az Európai Bizottság és az EKSZ rendszeresen beépítse a nők, a béke és a biztonság kérdését az EKSZ, a Bizottság, az uniós küldöttségek és a KBVP-struktúrák nemekkel kapcsolatos jelenlegi és jövőbeli képzéseibe. Az ilyen képzések keretében azzal is foglalkozni kell, hogy miként lehet a legcélszerűbben integrálni a nemi dimenziót a napi szintű munkába;
- biztosítani fogja, hogy integráljanak a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos elemet/modult az online képzésekbe, és hogy a nemekkel kapcsolatos elem szisztematikusan a képzések részét képezze minden érintett terület – például a lefegyverzés, leszerelés és reintegráció, a biztonsági ágazat reformja és a választási megfigyelés – vonatkozásában;
- elő fogja mozdítani a közvetítésben érintett minden uniós szereplő – köztük az EU által pénzügyileg vagy technikailag támogatottak – arra vonatkozó képzését, hogy miként kell nemek közötti összehasonlító elemzést készíteni és felhasználni, valamint a nemi dimenziót integrálni a közvetítői támogatásba;
- képzést fog nyújtani a személyzete számára a nemek közötti egyenlőségről és arról, hogy miként lehet átalakítani a konfliktushoz kötődő és a tanult nemi normákat és szerepeket, valamint támogatni fogja a kormányzati és nem kormányzati partnerei számára nyújtott képzést;

- biztosítani fogja, hogy a képzéseket a képzésben részesülők szükségletei alapján alakítsák ki, valamint hogy szükség szerint sor kerüljön tanácsadásra vagy mentorálásra, különösen a magas szintű vagy vezetői beosztásban lévők számára;
- ösztönözni fogja a tagállamokat, hogy kezeljék kiemelten a kapacitásépítést és a képzést nemzeti cselekvési terveikben, valamint olyan tevékenységeikben, amelyekkel nem uniós országokat támogatnak;
- ösztönözni fogja a tagállamokat, hogy kezeljék kiemelten képzési eszközök – mint például számítógép-alapú (internetalapú, podcast formájában nyújtott) képzés – és más képzési csomagok kifejlesztését, és ruházzanak be abba. Az uniós küldöttségek, valamint a KBVP-missziók és -műveletek számára kidolgozott ilyen képzési modulokat meg lehetne osztani a partnerekkel és a nem uniós országokkal is.

Az információk és a legjobb gyakorlatok cseréje

50. Az EU-nak a nőkkel, békével és biztonsággal foglalkozó informális munkacsoportja hasznos fórumnak bizonyult az uniós intézmények, a tagállamok és a civil társadalom⁴² közötti cserék és partnerség szempontjából.
51. A munkacsoport évente négy alkalommal fog ülésezni, ebből két alkalommal stratégiai szinten, az EKSZ és az Európai Unió Tanácsa soros elnökségének az elnökletével, két alkalommal pedig szakértői / munkaszinten.
52. Az uniós küldöttségeknek fórumokat kell összehívniuk az információk és a bevált gyakorlatok cseréjére a székhelyük szerinti országokban és regionálisan, hogy egy asztalhoz ültessék az uniós küldöttségeket, a KBVP-missziókat és az uniós tagállamokat a civil társadalommal a helyi körülményeknek megfelelő, megalapozott hozzájárulás nyújtása céljából.
53. Az EU célja, hogy partnerségeket és szövetségeket hozzon létre más nemzetközi és regionális szervezetekkel, különösen pedig strukturált és hivatalos formába öntött együttműködési platformokat a politikai szinttől kezdve a munkaszintig bezárólag minden szinten. A fenntarthatóság és a hatékonyság érdekében a felülről építkező megközelítésekhez olyan intézkedéseknek kell társulniuk, amelyek kidolgozása és végrehajtása minden szintet érint.

⁴² A tudományos életet is beleértve.

Ezért az EU:

- támogatni fogja egy olyan fórum⁴³ létrehozását, amely a tapasztalatok és a legjobb gyakorlatok cseréjét szolgálja, valamint ösztönzi az innovációt a gyakorlati szakemberek (a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók vagy fókuszpontok) körében a különböző szinteken, ezzel biztosítva, hogy a szakpolitikai választások a gyakorlati szakemberek tapasztalatain, ismeretein és elképzelésein alapuljanak, és amely kulcsfontosságú lesz a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó új uniós stratégiai megközelítés eredményes és fenntartható végrehajtása szempontjából. Ez alkalmazandó lesz az EU-n belül, szervezetek között, valamint már létrehozott és működő hálózatokon belül és között, ideértve például az Európai Bizottságban már létrehozott hálózatokat;
- iránymutatást fog adni arra vonatkozóan, hogy a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó új uniós stratégiai megközelítés végrehajtása inkluzív módon történjen, és biztosítani fogja, hogy az a különböző érdekelt felek lehető legszélesebb körét foglalja magába;
- támogatni fogja a fókuszpontok és a szakértők olyan meglévő és új inkluzív hálózatait, amelyek célja a nemek közötti egyenlőség és a nők szerepvállalásának a javítása, valamint a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtása.

Vezető szerep és elszámoltathatóság

54. A vezető szerep és a megfelelő erőforrások biztosítása minden szinten kritikus fontosságú a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend eredményes végrehajtása szempontjából. Ehhez a nemek közötti egyenlőség, valamint a nők, a béke és a biztonság kérdéskörének alapos megértése szükséges, hogy a vezető szerep összefüggésében érvényesülhessen a nemek közötti egyenlőség szempontja. A nemek közötti egyenlőségre, a nők szerepvállalására, valamint a nők, a béke és a biztonság kérdéskörére vonatkozó átfogó uniós szakpolitikai kerettel összhangban a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtása továbbra is a tagállamok felelőssége. Az érintett uniós intézmények és szervek szintén fontos szerepet játszanak nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend előmozdításában és végrehajtásában.

⁴³ Erre példa az 1325. sz. ENSZ BT-határozat regionális felgyorsítására vonatkozó kezdeményezés (RAR1325) tekintetében megvalósuló együttműködés az Egyesült Nemzetek Szervezetével, az EU-val, a NATO-val, az Afrikai Unióval, valamint az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettel (EBESZ).

Ezért az EU:

- biztosítani fogja, hogy a vezető beosztású személyzet aktívan előmozdítsa a szolgálatán belül a nemek közötti egyenlőség, valamint a nők, a béke és a biztonság kérdéskörét azzal, hogy ezt beépíti minden vezető beosztás munkaköri leírásába, valamint annak biztosításával, hogy ezek az elemek a vezető beosztású személyzet értékelésének a részét képezzék. Ez magában foglalja a küldöttségvezetőknek, az Európai Unió különleges képviselőinek, valamint a KBVP-missziók és -műveletek vezetőinek/parancsnokainak a megbízatását;
- biztosítani fogja, hogy az EU által vezető beosztásokban alkalmazott vagy kiküldött személyek a kiküldetést megelőzően magas szintű képzésben részesüljenek a nemek közötti egyenlőség, valamint a nők, a béke és a biztonság témájában. Biztosítani fogja továbbá, hogy a vezetők és a vezető beosztású személyzet megfelelő tájékoztatásban részesüljön a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók és fókuszpontok sokoldalú munkájáról;
- biztosítani fogja, hogy az EU által igénybe vett minden alkalmazott, szerződő fél és végrehajtási partner előmozdítsa a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend eredményes végrehajtását, továbbá biztosítani fogja, hogy az elsődleges felelősséget a vezetőség és a vezetői szintek viseljék, valamint gondoskodni fog az elszámoltathatósági mechanizmusok kialakításának ösztönzéséről;
- biztosítani fogja, hogy a munkaköri leírások, az ajánlatokra és szerződésekre vonatkozó feltételek és követelmények szisztematikusan magukban foglalják az arra vonatkozó követelményt, hogy minden munkaterületen foglalkozzanak a nemek közötti egyenlőséggel, valamint a nőkkel, a békével és a stabilitással kapcsolatos megfontolásokkal, beleértve azt a követelményt is, hogy szükség szerint kerüljön sor idevágó képzésre.

Támogató funkciók

55. A nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók és fókuszpontok/személyek munkája döntő fontosságú a nemek közötti egyenlőségre, a nők szerepvállalására, valamint a nők, a béke és a biztonság kérdéskörére vonatkozó uniós szakpolitikák elemzési, tervezési, végrehajtási és értékelési tevékenységekbe való átültetése szempontjából. Az e pozíciókat betöltő személyeknek ezért stratégiai helyzetben kell lenniük, úgy, hogy könnyen elérjék a felső vezetést, valamint könnyen hozzáférjenek stratégiai dokumentumokhoz és folyamatokhoz. A nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók és fókuszpontok szintén fontos szerepet játszanak a nemi dimenzióknak a napi szintű feladatokba és műveletekbe való integrálásában. A polgári KBVP-missziókban sikeresen alakították ki a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó fókuszpontok struktúráit úgy, hogy azok a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók kiterjesztéseként működjenek, biztosítva a nemek közötti egyenlőség elvének általános érvényesítésével kapcsolatos erőfeszítések nagyobb hatókörét.

56. Az uniós küldöttségekben a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó fókuszpontokként tevékenykedő személyek rendkívül fontos érdekelt felek: ők felelnek a tanácsadásért és a koordinálásért a nemek közötti egyenlőséggel és a nők szerepvállalásával kapcsolatos minden erőfeszítés és intézkedés tekintetében. Felelősek továbbá a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó II. uniós cselekvési terv (GAPII) végrehajtásának elősegítéséért és támogatásáért. A nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó fókuszpontokként tevékenykedő személyek hálózata minden évben találkozót tart Brüsszelben. E rendezvény fő célja az, hogy: i. biztosítsa a meglévő ismeretek és tapasztalatok áttekintését; ii. elősegítse a tanulást; valamint iii. lehetőséget teremtsen a GAPII terén tett előrelépés megvitatására, különösen „az intézményi kultúra megváltoztatására” vonatkozó cél és a jelentéstétel tekintetében.

Ezért az EU:

- biztosítani fogja, hogy a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók és fókuszpontok stratégiai helyzetben legyenek és elegendő erőforrásokkal rendelkezzenek;
- folytatni fogja a nemi szempontok érvényesítésére szolgáló tanácsadói képesség funkciójának és kapacitásának az erősítését az EU-ban, lehetőség szerint minden jelenlegi multilaterális és regionális partnerrel együtt, valamint gyakorlati társadalmi szakértőkkel és tudományos szakemberekkel megvalósuló cserék révén;
- ösztönözni fogja a nemek egyensúlyát a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók és fókuszpontok között annak ösztönzésével, hogy több férfi vállaljon ilyen pozíciókat;
- rendszerszintűvé fogja tenni a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó fókuszpontok igénybevételét, valamint nemzeti és nemzetközi személyzetet egyaránt magában foglaló, a nemek egyensúlyát megvalósító fókuszpont-hálózatot fog létrehozni;
- biztosítani fogja, hogy a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó fókuszpontok kinevezésekor/kiválasztásakor ezt a felelősséget belefoglalják a munkaköri leírásukba és a későbbiekben az az éves értékelésük részét képezze. Ez a munka ugyanolyan fontos, mint bármely más munka, és ennek megfelelően kell tükröződnie az éves teljesítmény értékelése során;
- ösztönözni fogja a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó fókuszpontok struktúráinak szélesebb körű használatát a nemek közötti egyenlőség elve napi feladatokban való általános érvényesítésének elősegítése és előmozdítása érdekében, felhasználva a különösen a polgári KBVP-missziók keretében kialakult bevált gyakorlatokat;

- folytatni fogja az elképzelések cseréjének és a kölcsönös összekapcsolódásoknak az elősegítését a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók és fókuszpontok, illetve ilyen tevékenységeket végző személyek között, például tényleges vagy virtuális találkozók és a meglévő online platformok – úgy mint a „Together”, a nemekkel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó fókuszpontok európai hálózatának virtuális platformja – további használata révén;
- ösztönözni fogja a bevált gyakorlatok és a levont tanulságok cseréjét a tanácsadók és a fókuszpontok/fókuszponti tevékenységeket végző személyek között;
- ösztönözni fogja a sokféleséget a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók és fókuszpontok/fókuszponti tevékenységeket végző személyek körében, különösen azzal, hogy több férfit alkalmaz erre a célra.

Nyomonkövetési, értékelési és jelentéstételi eljárások

57. Az EU jól bevált nyomonkövetési, értékelési és jelentéstételi rendszerrel rendelkezik, nem utolsósorban a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó, a 2016 és 2020 közötti időszakra szóló uniós cselekvési terv (GAP II), valamint a nemek közötti egyenlőségre irányuló uniós stratégiai szerepvállalás részeként. A nők, a béke és a biztonság kérdéskörével kapcsolatos, továbbfejlesztett nyomonkövetési, értékelési és jelentéstételi eljárások azt célozzák, hogy tovább javuljon a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtásának általános nyomon követése, többek között annak általános érvényesítésén és a vonatkozó párhuzamos jelentéstételi eljárásokkal való szinkronizálása révén. A szándék az, hogy a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend jelentéstételi rendszere ne csupán arra összpontosítson, hogy *mit* kell tenni, hanem arra is, hogy *miként*.
58. A jelenlegi nyomonkövetési, értékelési és jelentéstételi rendszert javítani kell mind annak tartalmát, mind az eljárást illetően. A cél az ahhoz szükséges feltételek megteremtése, hogy maximalizálni lehessen a mennyiségi és minőségi elemzéseket és értékeléseket úgy, hogy ez a legkisebb mértékben okozzon fennakadást az adatszolgáltatók számára, és a legkevesebb bonyodalommal járjon az adatkezelők tekintetében. Ezenkívül az EU célja, hogy olyan, mutatókon alapuló nyomonkövetési folyamatot hozzon létre, amely előrelépési markerekre épül. A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend részvételi aspektusát illetően ennek következtében a bevont nők számára helyezett hangsúly mellett nagyobb hangsúly helyeződik majd a nők bevonásának minőségére. Ez lehetővé fogja tenni alaposabb elemzés kifejlesztését a nőknek a döntéshozatali folyamatokban és pozíciókban való érdemi és egyenjogú részvétele és tényleges befolyása tekintetében.

59. A nők, a béke és a biztonság kérdéskörével kapcsolatos hatékony, inkluzív és átlátható nyomon követés és értékelés cseréket és partnerséget tesz szükségessé az uniós intézmények, a tagállamok és a civil társadalom között. Hatékony és átlátható részvételi mechanizmusokat és eljárásokat kell létrehozni.

Ezért az EU:

- tovább fog fejleszteni és használni a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó stratégiai megközelítés végrehajtását célzó tevékenységeire vonatkozó mutatókat. Rendszerszerűvé fogja tenni a nemek szerint bontott adatok használatát az EU összes külső politikájában, és biztosítani fogja, hogy a hatáselemzés túllépjen a nemek közötti egyenlőtlenségre vonatkozó tág adatok leírásán/jelentésén, mégpedig független társadalmi vagy tudományos szervezetek által készített mélyreható (eset)tanulmányok, alaptanulmányok és az EU képviselőivel való rendszeres cserék révén (beleértve a helyi civil társadalmat és különösen a női szervezeteket);
- a nők, a béke és a biztonság kérdésköréhez kapcsolódó mutatókat fog gyűjteni más keretektől (Pekingi Cselekvési Platform, tagállami nemzeti cselekvési tervek, a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó II. uniós cselekvési terv stb.) és a lehető legnagyobb mértékben integrálni fogja őket a nők, a béke és a biztonság kérdésköréhez kapcsolódó mutatók keretébe annak biztosítása érdekében, hogy ugyanazokat az adatokat ne kelljen különböző jelentéstételi eljárások keretében benyújtani (ami megkönnyíti majd a jelentéstételt);
- arra fog törekedni, hogy tovább javítsa a nemek közötti egyenlőséghez, a nők szerepvállalásához, valamint a nők, a béke és a biztonság kérdésköréhez kapcsolódó összes uniós jelentéstétel hatékonyságát, harmonizálását és észszerűsítését;
- paramétereket, rendszereket és iránymutatásokat fog a tagállamok rendelkezésére bocsátani annak biztosítása érdekében, hogy a nyomonkövetési és értékelési folyamatokat regionális szinten összesíteni lehessen, annak figyelembevétele mellett, hogy minden tagállam sajátos szükségletekkel és prioritásokkal bír;
- elő fogja mozdítani inkluzív társadalmi szervezetek – köztük a nők jogaival foglalkozó nemzeti csoportok és a nemi kérdésekkel foglalkozó szakértők – hatékony részvételét a nyomonkövetési és értékelési folyamatokban.

Nemzeti cselekvési tervek

60. A nemzeti cselekvési tervek fontos szerepet játszanak a nők, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtásának általános érvényesítésében, mindenekelőtt nemzeti szinten.

Ezért az EU:

- összkormányzati megközelítést fog előmozdítani a nemzeti cselekvési tervek kidolgozása és végrehajtása tekintetében. Ez segíteni fogja a tagállamokat egyrészt azon erőfeszítéseikben, amelyek az összkormányzati stratégia kiemelten való kezelésére irányulnak, másrészt abban, hogy továbbra is elkötelezetten ösztönözzenek minden országot az EU-n belül és kívül arra, hogy az ezen az elven alapuló nemzeti cselekvési tervet dolgozzanak ki és hajtsanak végre;
- biztosítani fogja, hogy kellő erőforrások támogassák a nemzeti cselekvési terveket, hogy azokat hatékonyan lehessen végrehajtani;
- a nemzeti cselekvési tervek kidolgozásának részeként részvételi mechanizmusokat fog előmozdítani, a velük kapcsolatos helyi szerepvállalás és az inkluzivitásuk, valamint erőforrások biztosítása érdekében;
- elő fogja mozdítani a nemzeti cselekvési tervek végrehajtását érintő parlamenti nyomon követés intézményesítését. Elő fogja mozdítani a civil társadalom részvételét a nyomon követésben és az értékelésben;
- ösztönözni fogja az uniós tagállamokat arra, hogy kölcsönösen támogassák egymás nemzeti cselekvési terveinek a kidolgozását és végrehajtását;
- továbbra is támogatni fogja és elő fogja mozdítani a nemzeti cselekvési tervek eredményes végrehajtását olyan országokban, ahol az EU külső tevékenységeit a társadalmi nemek kérdéseért és az 1325. sz. ENSZ BT-határozat végrehajtásáért felelős EKSZ-főtanácsadó támogatásával hajtják végre;
- biztosítani fogja, hogy a nők, a békére és a biztonságra vonatkozó ezen uniós stratégia rendelkezései megtalálhatók legyenek az uniós tagállamok és nem uniós országok jövőbeli nemzeti cselekvési terveiben.

I. melléklet: A nők, a béke és a biztonság az EU külső politikáiban

A nők, a béke és a biztonság a közös biztonság- és védelempolitikában

61. A Tanács 2006 óta többször megerősítette a nemek közötti egyenlőségnek, illetve a nemek közötti egyenlőség érvényesítésének a fontosságát a közös biztonság- és védelempolitika (KBVP) valamennyi szintjén⁴⁴. Az ENSZ BT-nek a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló, 1325. és 1820. sz. határozatának EU általi végrehajtására vonatkozó átfogó megközelítés⁴⁵ elfogadása óta a nők, a béke és a biztonság kérdésével kapcsolatban kidolgoztak egy KBVP-specifikus stratégiát, amelyet folyamatosan frissítenek⁴⁶, annak érdekében, hogy a KBVP-missziók és -műveletek – ideértve a nyomon követésüket és értékelésüket is – korai elemzésétől és tervezésétől kezdve a végrehajtásukig biztosított legyen a nemek közötti egyenlőség érvényesítése, valamint a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló ENSZ BT-határozatok végrehajtása.
62. 2016-ban a helyzet felmérése céljából alaptanulmány készült az emberi jogoknak és a nemek közötti egyenlőségnek az Európai Unió közös biztonság- és védelempolitikájában való érvényesítéséről. Amellett, hogy az alaptanulmány⁴⁷ alapmutatókat határoz meg, arra is rávilágít, hogy milyen előrelépést sikerült elérni, továbbá példákat sorol fel a bevált gyakorlatokra.

⁴⁴ A Tanács következtetései a nemek közötti esélyegyenlőségnek és a nemek közötti esélyegyenlőség általános érvényesítése elvének a válságkezelésben történő előmozdításáról. Az Általános Ügyek Tanácsának 2760. ülése, Brüsszel, 2006. november 13.

⁴⁵ Az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló, 1325. és 1820. sz. határozatának EU általi végrehajtására vonatkozó átfogó megközelítés (15671/1/08 REV 1), 2008.12.1.

⁴⁶ A legutóbbi frissítésre 2012-ben került sor: A nőkről, a békéről és a biztonságról szóló ENSZ BT-határozatok végrehajtása a KBVP-missziók és -műveletek összefüggésében (5799/12).

⁴⁷ Ez volt az első alkalom, hogy alaptanulmány készült az emberi jogoknak és a nemek közötti egyenlőségnek a KBVP-ben való érvényesítéséről. A tanulmány, amely 21 alapmutatót tartalmaz annak értékeléséhez, hogy milyen mértékben sikerült érvényesíteni az emberi jogi és a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos szempontokat a KBVP-ben, két részből áll: i. a tervezésre, illetve a hatásokra vonatkozó esettanulmány hét KBVP misszió tekintetében, és ii. öt kérdőív a KBVP-szolgálatok számára (Válságkezelési és Tervezési Igazgatóság (CMPD), Polgári Tervezési és Végrehajtási Szolgálat (CPCC), Katonai Törzs (EUKT), illetve Európai Biztonsági és Védelmi Főiskola (EBVF)), valamint az összes KBVP-misszió részére.

63. A KBVP-missziók és -műveletek fokozatosan növelték a nemi szempontok érvényesítésére szolgáló tanácsadási kapacitásukat annak érdekében, hogy fokozzák a nemek közötti egyenlőség elvének általános érvényesítését, és gyorsítsák a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégia végrehajtását. A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés [2018. decemberi] jóváhagyásakor az összes polgári KBVP-misszió rendelkezik a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó, akár egyetlen, akár kettős tisztséget betöltő⁴⁸ tanácsadókkal. Az összes uniós katonai misszió és a három katonai KBVP-művelet egyike keretében léteznek teljes munkaidős, kifejezetten a nemi szempontok érvényesítése céljából létrehozott tanácsadói pozíciók, valamint rendelkezésre kell állnia egy kettős tisztséget betöltő, a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadónak a Katonai Tervezési és Végrehajtási Szolgálat (MPCC) / Katonai Törzs (EUKT) keretében. Ugyanakkor e pozícióknak eddig még egyikét sem töltötték be, ami veszélyezteti azt, hogy az EU ténylegesen végre tudja hajtani ezt a stratégiát.
64. A nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadó fő feladata a KBVP-missziók és -műveletek során abból áll, hogy tanácsot adjon a felső vezetésnek a nemi szempontú elemzésre és arra vonatkozóan, hogy hogyan érvényesíthető a nemi dimenzió a misszió megbízatásának végrehajtása során. A nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadó feladatai a misszió méretétől és struktúrájától, illetve a megbízás jellegétől függően változhatnak, azonban minden esetben érintik a belső és a külső szempontokat is. **A külső szempontokat illetően** a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók közvetlenül vagy közvetve (például az adott témák szakértőin és mentorokon keresztül) együttműködnek a fogadó ország helyi tárgyalópartnereivel például a jogszabályok megszövegezésében vagy a helyi intézmények kapacitásépítésében. **A belső szempontokat illetően** a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók szorosan együttműködnek a missziók/műveletek vezetőivel és a misszióban részt vevő egyéb felekkel a stratégiai és műveleti tervezési és végrehajtási képességek területén. A nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók összességében közvetítők és katalizátorok: azonosítják a releváns kérdéseket, támogatást nyújtanak és tanácsot adnak. Ugyanakkor végsősorban nem ők felelősek a nemek közötti egyenlőségre, valamint a nemi dimenzióknak a misszióba/műveletbe való rendszerszintű integrálására irányuló munkáért, mivel ez a misszióvezető vagy a parancsnok feladatkörébe tartozik.

⁴⁸ A kettős tisztség betöltése alatt olyan tisztviselő értendő, aki két feladatkört lát el.

65. A KBVP-missziókat tekintve bevett eszközzé vált a nemi dimenzióval foglalkozó kapcsolattartó struktúrák igénybevétele ahhoz, hogy a nemek közötti egyenlőség elve érvényesüljön a misszió megbízatásának teljesítése során. A nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó kapcsolattartóknak az elsődleges funkciójukon túlmenően a nemek közötti egyenlőséget, valamint a nők, a béke és a biztonság kérdését érintő feladataik is vannak. A nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó kapcsolattartók kapcsolattartóként és összekötőként szolgálnak a nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadók és a misszióban részt vevő különböző felek között. A nemi szempontok érvényesítésével foglalkozó tanácsadókhoz hasonlóan a nemi dimenzióval foglalkozó kapcsolattartók feladata függ a misszió megbízatásától, illetve a misszióban betöltött funkciójuktól és az annak keretében végzendő feladataiktól.
66. A stratégia és a gyakorlat közötti eltérés további csökkentése érdekében 2018-ban a polgári KBVP-missziókra vonatkozóan operatív iránymutatások meghatározására és közzétételére került sor a nemek közötti egyenlőség elvének általános érvényesítését illetően⁴⁹. Ezek az iránymutatások a következőket célozzák: i. a nemi dimenzió általános érvényesítésének elősegítése és a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos stratégiák elfogadása, beleértve többek között a nőkkel, a békével és a biztonsággal foglalkozó uniós stratégia végrehajtását; és ii. egységesebb megközelítés kialakítása a nemek közötti egyenlőséget, a nők szerepvállalását, valamint a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtását illetően a missziók során.

⁴⁹ A polgári műveleti parancsnok operatív iránymutatásokat adott ki a missziók vezetői és személyi állománya számára a nemek közötti egyenlőség elvének általános érvényesítéséről (EEAS (2018) 747).

A nők, a béke és a biztonság kérdése az Európai Bizottságban

Polgári védelem és humanitárius segítségnyújtás

67. Az EU a nemi szempontokat figyelembe vevő megközelítést fogadott el a humanitárius segítségnyújtás területén, amely a nemi szempontot olyan minőségi kritériumként ismeri el, amely elősegíti azt, hogy a humanitárius segítségnyújtás eljusson a legkiszolgáltatottabbakhoz, és megfeleljen a nők, a lányok, a fiúk, a férfiak, illetve az idősebb nők és férfiak specifikus szükségleteinek. „A nemek szerepe a humanitárius támogatásban: különféle igények, testreszabott segítségnyújtás”⁵⁰ című bizottsági szolgálati munkadokumentum felvázolja, hogy az EU milyen megközelítést követ a humanitárius segítségnyújtás területén a nemi szempontokat, valamint a nemi alapú erőszakot illetően. A szolgálati munkadokumentum említést tesz a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos keretről, valamint arról az átfogó megközelítésről, amely alapján az EU végrehajtja az ENSZ BT 1325. és 1820. sz. határozatát, továbbá megemlíti a Tanács által elfogadott 17 mutatót. E stratégiai dokumentum magában foglal egy fejezetet a szexuális és nemi alapú erőszakra vonatkozóan, és felvázolja, hogy az EU milyen célzott intézkedéseket támogat az ilyen jellegű erőszak felszámolása érdekében.
68. E stratégiák végrehajtásának támogatása, valamint koherenciájuk biztosítása céljából az EU a nem és a kor alapján kialakított mutatót vezetett be, amelyet 2014 januárja óta minden uniós finanszírozású humanitárius projektre alkalmazni kell. A nem és a kor alapján kialakított mutató olyan elszámoltathatósági eszköz, amely négy kritériumra támaszkodik annak méréséhez, hogy az EU által finanszírozott humanitárius fellépések során mennyire veszik figyelembe a nemet és a kort érintő szempontokat a javaslatok kidolgozási szakaszában, a nyomonkövetési szakaszban, illetve a zárójelentések elkészítésének szakaszában.
69. A nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos keret ezért nagy mértékben releváns az EU humanitárius munkája szempontjából, különösen amikor szükséghelyzetekben a nemek közötti egyenlőség elvének általános érvényesítéséről vagy a szexuális és nemi alapú erőszakkal szembeni védelemről van szó.

⁵⁰ A bizottsági szolgálati munkadokumentum: „A nemek szerepe a humanitárius támogatásban: különféle igények, testreszabott segítségnyújtás”, Brüsszel, 2013.7.22., SWD (2013) 290 final.

Nemzetközi együttműködés és fejlesztés

70. Mivel a méltányos és inkluzív társadalmak létrejöttéhez alapvető fontosságú, hogy a lányok és a nők a társadalom valamennyi szintjén szerepet vállaljanak és véleményt nyilvánítsanak, az Európai Bizottság Nemzetközi Együttműködési és Fejlesztési Főigazgatósága (DG DEVCO) a 2016 és 2020 közötti időszakra szóló uniós cselekvési terv, a GAP II részeként további erőfeszítéseket fog tenni annak érdekében, hogy kimutatható mértékben hozzájáruljon a lányok és a nők önrendelkezéséhez, hogy a nők véleményt nyilvánítsanak és részt vállaljanak a társadalmi, gazdasági és politikai életben, többek között válsághelyzetekben, illetve a válságokat követően.
71. A GAP II szolgáltatja a keretet az eredményorientált intézkedésekhez és az összehangolt fellépéshez. Ez a cselekvési terv megszilárdítja annak a megújult megközelítésnek a keretét, alapjait és prioritásait, amely megerősíti a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos uniós stratégiát és politikai kötelezettségvállalásokat, és azokat a lányok és a nők számára hatékonyabb módon konkrét eredményekké alakítja, emellett pedig elősegíti az ezen a területen folytatott uniós tevékenységek hatékonyabb koordinációját, végrehajtását és nyomon követését. A cselekvési terv konkrét célokat foglal magában az alábbiakra vonatkozóan: a nők önrendelkezésének és képviselésének növelése, valamint az általuk bármely téren elszenvedett megkülönböztetés és erőszak felszámolása.
72. A GAP II végrehajtására vonatkozó jelentésből⁵¹ kiderült, hogy az uniós küldöttségek egyik leggyakrabban választott célja a fejlesztési partnerországokban a következő volt: „a lányok és a nők ellen irányuló erőszak minden formájának felszámolása” a köz- és a magánszférában egyaránt.

⁵¹ 2017. évi éves végrehajtási jelentés: A nemek közötti egyenlőségre vonatkozó II. uniós cselekvési terv, A nemek közötti egyenlőség és a nők társadalmi szerepvállalásának növelése: az EU külkapcsolati politikájának hozzájárulása a nők és a lányok életének átalakulásához (2016–2020) (SWD (2018) 451 final), 2018.10.15.

73. Ehhez a célhoz egy külön mutató van hozzárendelve a következőre vonatkozóan: „Minden nő és férfi védelme, az életkorukra való tekintet nélkül, a válsághelyzetekben elkövetett szexuális és nemi alapú erőszaktól az EU által támogatott műveletek révén”, amelyet érintően mutatók egy listáját javasolják az EU által vezetett tevékenységek hatásának méréséhez. Többek között az alábbiak tartozhatnak e mutatók közé: i. azoknak az uniós partnerországoknak a száma, amelyek arról számolnak be, hogy csökkent azoknak az eseteknek a száma, amelyekben a szexuális erőszakot a hadviselés eszközeként alkalmazták; ii. azoknak az egyéneknek a száma, akik közvetlen kedvezményezettjei azoknak az EU által támogatott programoknak, amelyek célja kifejezetten a polgári lakosság támogatása a konfliktusok utáni békeépítés és/vagy a konfliktusmegelőzés során; és iii. azoknak a békefenntartó és békeépítő misszióknak a százalékos aránya, amelyek keretében célzott rendelkezések vonatkoznak a nők és lányok biztonságának és helyzetének életkorra való tekintet nélküli javítására.
74. E konkrét tematikus prioritás keretében 2017-ben 34 olyan új kezdeményezésről számoltak be, amelyek célja a nők képviseletének és politikai véleménynyilvánításának az erősítése, noha ezek közül kevés koncentrált a békére és a biztonságra. A legtöbb kezdeményezés a nőknek a politikai, kormányzati és választási folyamatokban való részvételére, valamint a nőszervezetekre, illetve az emberijog-védők szerepvállalásának növelésére irányult.

Jogérvényesülés, fogyasztópolitika és a nemek közötti egyenlőség

75. Mivel a férfiak és nők közötti egyenlőség az EU egyik alapértéke, az Európai Bizottság elkötelezett amellett, hogy a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó 5. fenntartható fejlesztési céllal összhangban előmozdítsa a nemek közötti egyenlőséget a tagállamokban és általában a világban. A Bizottság a munkáját – ahogy ezt a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos stratégiai szerepvállalása⁵² is bizonyítja – az alábbi öt prioritási területre osszpontosítja: i. a nők munkaerőpiaci részvételének növelése, valamint a nők és férfiak egyenlő mértékű anyagi függetlenségének előmozdítása; ii. a nemek közötti bér-, kereset- és nyugdíjszakadék csökkentése és ezáltal a női szegénység elleni küzdelem előbbrevitele; iii. a nők és a férfiak közötti egyenlőség előmozdítása a döntéshozatalban; iv. a nemi alapú erőszak elleni küzdelem, valamint az áldozatok védelme és támogatása; továbbá v. a nemek közötti egyenlőségnek és a nők jogainak előmozdítása világszerte.
76. A nők munkaerőpiaci részvétele az EU-ban jelenleg hozzávetőlegesen 10% százalékponttal alacsonyabb a férfiakhoz képest. Emellett keresetük átlagosan 16%-kal alacsonyabb, és kevésbé gyakran léptetik őket elő felügyeleti vagy vezetői pozíciókba. Mindenekelőtt a nők 6%-nál kisebb arányban töltenek be vezérigazgatói pozíciót az EU-ban valamely jelentős, nyilvánosan működő részvénytársaságnál. A nők gazdasági emancipációja fontos lépést jelent a nemek közötti egyenlőség felé. Ezt kiemeli a szociális jogok európai pillére is, amelyet az Európai Tanács tavaly novemberben hagyott jóvá⁵³. A nemi alapú erőszak továbbra is széles körben elterjedt probléma az EU-ban, tekintve, hogy minden harmadik nő válik fizikai vagy szexuális erőszak, vagy mindkettő áldozatává⁵⁴.

⁵² Bizottsági szolgálati munkadokumentum: Stratégiai szerepvállalás a nemek közötti egyenlőségért (2016–2019) (SWD (2015) 278 final), 2015.12.3.

⁵³ Jogérvényesülési és Fogyasztópolitikai Főigazgatóság (Európai Bizottság). (2018. április) Jelentés az a nők és a férfiak EU-n belüli egyenlőségéről.

⁵⁴ A nemi alapú erőszak továbbra is széles körben elterjedt probléma az EU-ban, tekintve, hogy minden harmadik nő válik fizikai vagy szexuális erőszak, vagy mindkettő áldozatává. Forrás: Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége. (2014. március). Az egész Unióra kiterjedő felmérés a nőkkel szembeni erőszakról. Jelentés a főbb eredményekről.

77. A Bizottság minden rendelkezésére álló eszközt felhasznál arra, hogy megvalósítsa a stratégiai szerepvállalásában meghatározott prioritásokat. Ezek közé tartoznak a következők: i. a hatályos jogszabályok nyomon követése, ideértve az alábbiakra vonatkozó jogszabályokat: megkülönböztetés a bérek terén, a termékekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, a munkahelyi szexuális zaklatás tiltása, a várandós munkavállalók védelme többek között az elbocsátástól, az áldozatok jogaira vonatkozó minimumelőírások, valamint európai védelmi határozatok; ii. javaslattétel új jogszabályokra, például az alábbiakra vonatkozóan: fizetett apasági, szülői és gondozói szabadság bevezetése minden munkavállaló számára, beleértve az át nem átruházható szülői szabadságot az apák és anyák számára, valamint a tőzsdén jegyzett legnagyobb vállalatok igazgatótanácsa tagjai kiválasztása átláthatóságának javítása; továbbá iii. csatlakozás az Európa Tanács nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről és azok megelőzéséről szóló egyezményéhez (isztambuli egyezmény⁵⁵).
78. A Bizottság emellett több stratégiát alkalmaz és hajt végre, köztük az alábbiakat: i. a nemek közötti bérszakadék kezelését célzó cselekvési terv⁵⁶, amely egy több mint 20, 2018–2019-ben megvalósítandó konkrét intézkedésből álló, széles körű és koherens csomagot foglal magában; valamint ii. a tagállamoknak az „európai szemeszter” elnevezésű, éves gazdasági felügyeleti folyamat keretében való ellenőrzése. A Bizottság a Jogok, egyenlőség és polgárság program keretében finanszírozást nyújt civil társadalmi kezdeményezésekhez, valamint a nemzeti hatóságok projektjeihez, továbbá az EUROSTAT-tal és a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetével (EIGE) együtt hozzájárul a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó, megbízható és összehasonlítható adatoknak az összes uniós tagállamtól való gyűjtéséhez.

⁵⁵ Az Európa Tanács Egyezménye a nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről és azok megelőzéséről, CETS 210., 2011.5.11.

⁵⁶ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak: Uniós cselekvési terv 2017–2019. A nemek közötti bérszakadék kezelése (COM(2017) 678 final), 2017.11.20.

Szomszédságpolitika és csatlakozási tárgyalások

79. Az európai szomszédságpolitika 2015. évi felülvizsgálata⁵⁷ kifejezetten említést tesz arról, hogy további erőfeszítéseket fognak tenni a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. sz. ENSZ BT-határozatnak, az ahhoz kapcsolódó további határozatoknak és a nemi dimenzióknak a közös biztonság- és védelempolitika tervezésében, végrehajtásában és felülvizsgálatában történő általános érvényesítése, valamint a végrehajtásuk előmozdítása érdekében. Emellett a tagállamok és a keleti partnerség hat kelet-európai partnerországa által 2017-ben elfogadott, 2020-ra kitűzött 20 cél között megemlítik, hogy a nemek közötti egyenlőség horizontális kérdés. A biztonsági együttműködés megerősítésével – különösen a konfliktusrendezéssel és a válságmegelőzéssel – kapcsolatos néhány önálló célkitűzés is foglalkozik ezzel a kérdéssel.
80. Az EU bővítési stratégiájáról szóló 2016. évi közlemény⁵⁸ kiemelte, hogy „többet kell tenni a nemek közötti egyenlőség biztosítása érdekében” – többek között a munkaerőpiacon –, valamint a nemi alapú erőszak elleni fellépés terén. A bővítési országok egy kivételével megerősítették az isztambuli egyezményt, amely magában foglal egy külön cikket a fegyveres konfliktusokban, illetve a békeidőben fennálló helyzetre vonatkozóan (2.3. cikk). A keleti partnerség azon országainak, amelyek még nem erősítették meg az egyezményt, további erőfeszítéseket kell tenniük.
81. A nők, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend és a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó II. uniós cselekvési terv is releváns szakpolitikai keretnek minősül a nők és a lányok által elszenvedett megkülönböztetés és erőszak minden formájának felszámolása szempontjából. A szomszédos régió egyes részein fennálló megoldatlan konfliktusokra és a kedvezőtlen biztonsági helyzetre tekintettel több intézkedés végrehajtása van folyamatban. Ezek céljai a következők: i. a nők részvételének növelése a békeépítési kezdeményezésekben; ii. a helyi érdekelt felek kapacitásának fokozása helyi szinten a konfliktusmegelőzési folyamatokban; és iii. a rendelkezésre álló biztonsági szakértelem megerősítése az erőszakos szélsőségek megelőzésére vonatkozó átfogó megközelítés meghatározása céljából.

⁵⁷ Közös közlemény az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. Az európai szomszédságpolitika felülvizsgálata (JOIN (2015) 50 final), 2015.11.18.

⁵⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: 2016. évi közlemény az EU bővítési stratégiájáról, COM(2016) 715 final, 2016.11.9.

Külpolitikai eszközök

82. A stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz létrehozásáról szóló rendelet⁵⁹ a nemek közötti egyenlőség kérdését és a nők társadalmi szerepvállalásának növelését olyan horizontális kérdésként határozza meg, amelyet lehetőség szerint minden intézkedésbe, köztük a programozásba is be kell építeni. A rendelet (7) preambulumbekkezdése külön hivatkozik az ENSZ BT-nek a nőkről, a biztonságról és a békéről szóló 1325. és 1820. sz. határozatára, kiemelve, hogy fel kell lépni a fegyveres konfliktusok során a nőkkel szemben alkalmazott erőszak ellen, és fokozni kell a nők részvételét a békeépítésben.
83. A rendelet⁶⁰ 3. cikke, amely a válsághelyzetben vagy kialakuló válsághelyzetben a konfliktusok megelőzése érdekében nyújtott támogatással foglalkozik, külön rendelkezéseket tartalmaz az ENSZ Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. határozata végrehajtásának a támogatására vonatkozóan. E rendelkezések céljai a következők: i. a nők válság- és konfliktushelyzetekben fennálló sajátos szükségleteinek biztosítása; ii. annak biztosítása, hogy figyelembe vegyék a harcokban részt vevő nők helyzetét a volt katonák leszerelését és családjukkal együtt a civil társadalomba történő újrabeilleszkedését célzó intézkedések során; és iii. a nők szerepének erősítése a civil társadalom fejlesztésében, valamint a politikai folyamatokban és a biztonsági rendszer polgári ellenőrzésében való részvételük előmozdítása.

⁵⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2014. március 11-i 230/2014/EU rendelete a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz létrehozásáról. (HL L 77., 2014.3.15., 1. o.)

⁶⁰ A 230/2014/EU rendelet.

84. A biztonságot és a fejlesztést támogató kapacitásépítés⁶¹ – amely a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszközt kiegészítő, új típusú támogatás – lehetővé teszi az EU számára, hogy hatékonyabb támogatást nyújtson a partnerországoknak ahhoz, hogy kialakítsák az ahhoz szükséges kapacitásukat, hogy önállóan meg tudják előzni és kezelni tudják a válságokat. A stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszközt létrehozó rendelet módosítása lehetővé teszi, hogy az alábbi, egyértelműen meghatározott rendkívüli helyzetekben az Unió támogatást nyújtson katonai szereplők számára a fejlesztési és a fejlesztést szolgáló biztonsági feladatok ellátásához: ha e feladatok nem katonai szereplők bevonásával nem teljesíthetők, és veszély fenyegeti a működő állami intézmények fennállását vagy az emberi jogok védelmezését, valamint amennyiben az érintett partnerország és az EU között konszenzus alakult ki azt illetően, hogy a katonai szereplők kulcsfontosságúak a fenntartható fejlődéshez nélkülözhetetlen feltételek fenntartása, megteremtése vagy helyreállítása szempontjából, többek között válsághelyzetekben és bizonytalan vagy destabilizált helyzetekben és körülmények között. A biztonságot és a fejlesztést támogató kapacitásépítés keretében az intézkedések során figyelembe veszik a nők válság- és konfliktushelyzetekben fennálló sajátos szükségleteit.

⁶¹ Közös közlemény az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: Kapacitásépítés a biztonság és a fejlesztés támogatása érdekében – Annak lehetővé tétele, hogy partnereink képesek legyenek megelőzni és kezelni a válságokat (JOIN (2015) 17 final), 2015.4.28.

II. melléklet: Glosszárium

Ez a glosszárium meghatározza, hogy milyen értelemben szerepelnek az e dokumentumban gyakran használt bizonyos kifejezések.

Kettős megközelítés

A Bizottság 1996 óta vállalta azt, hogy „kettős megközelítést” követ a nemek közötti egyenlőség eléréséhez. E megközelítésnek egyrészt részét képezi a nemi szempontok valamennyi szakpolitikában való érvényesítése, másrészt az olyan konkrét intézkedések végrehajtása is, amelyek célja a nemek közötti egyenlőtlenségek felszámolása, megelőzése és orvosolása. E két megközelítés szorosan összefügg egymással, és egyik sem helyettesítheti a másikat⁶².

Konkrét intézkedések

Egy adott csoportra irányuló intézkedések, amelyek célja a hátrányos megkülönböztetés felszámolása vagy megelőzése, vagy azoknak a hátrányoknak az ellensúlyozása, amelyek meglévő attitűdökből, viselkedésmintákból vagy struktúrákból erednek. Olyan intézkedések, amelyek célja, hogy elősegítsék egy bizonyos csoport tagjai – ebben az esetben a nők – számára a számukra garantált jogok ugyanolyan mértékű érvényesítését, mint ahogy arra más csoportok tagjainak – ez esetben a férfiaknak – lehetőségük van⁶³.

Társadalmi nem

A társadalmi nem a férfi vagy női mivolthoz kapcsolódó társadalmi tulajdonságokra és lehetőségekre, a nők és a férfiak, illetve a lányok és a fiúk közötti kapcsolatokra, valamint a nők közötti, illetve a férfiak közötti kapcsolatokra utal. Ezeket a tulajdonságokat, lehetőségeket és kapcsolatokat a társadalom alakítja ki, és azok tanulása a szocializációs folyamatok során történik. Kontextus- és időspecifikusak, ezért változásra hajlamosak. A társadalmi nem meghatározza azt, hogy mi az, ami egy adott kontextusban elvárt, megengedett és értékelendő egy nőben vagy egy férfiban.

⁶² <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/what-is-gender-mainstreaming>.

⁶³ http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions#Specific_actionmeasure

A „társadalmi nem” nem szinonimája a „biológiai nem”-nek. A „biológiai nem” a férfiak és nők közötti biológiai különbségekre vezethető vissza. Ezek a különbségek egyetemesek és időtlenek. Nem változnak sem térben (a különböző országokban), sem időben (más-más időszakokban⁶⁴).

A legtöbb társadalomban különbségek és egyenlőtlenségek vannak a férfiak és nők között a rájuk osztott feladatok, az általuk végzett tevékenységek, az erőforrásokhoz való hozzáférés és azok ellenőrzése, valamint a döntéshozatali lehetőségek tekintetében. A társadalmi nem a tágabb társadalmi-kulturális kontextus része. A társadalmi-kulturális elemzés szempontjából fontos egyéb kritériumok közé tartozik az osztály, a faj, a szegénységi szint, az etnikai csoport, a vallás és az életkor. A társadalmi nemi szerepek és a nemek közötti kapcsolatok gyakran megváltoznak a fegyveres konfliktusok során és azt követően. Fontos megjegyezni, hogy a társadalmi nem nemcsak a nőket érinti, hanem azt is jelenti, hogy különböző helyzetekben a társadalom által kialakított különbségek állnak fenn a nők és a férfiak között, ami különbségeket eredményezhet a hatalom gyakorlása, az egészségügyi ellátás igénybevétele, a tudáshoz való hozzáférés stb. tekintetében. A nemi dimenzió ezért a férfiak szerepét is érinti.

A nemek közötti egyenlőség

Ez a fogalom a nők és a férfiak, illetve a lányok és a fiúk egyenlő jogaira, felelősségeire és lehetőségeire utal. Az egyenlőség nem azt jelenti, hogy a nők és a férfiak egyformákká válnak, hanem hogy a jogaik, felelősségeik és lehetőségeik nem attól fognak függeni, hogy férfinak vagy nőnek születtek-e. A nemek közötti egyenlőség azzal jár, hogy figyelembe veszik mind a nők, mind pedig a férfiak érdekeit, szükségleteit és prioritásait, elismerve a nők és a férfiak különböző csoportjai közötti különbségeket. A nemek közötti egyenlőség nemcsak a nőket érintő kérdés: mind a férfiaknak, mind a nőknek foglalkozni kell vele és teljes mértékben részt kell venniük az ehhez kötődő tevékenységekben. A nők és a férfiak közötti egyenlőség egyszerre tekintendő emberi jogi kérdésnek, valamint az emberközpontú fenntartható fejlődés előfeltételének és mutatójának⁶⁵.

⁶⁴ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>

⁶⁵ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>

A nemek közötti egyenlőség elvének általános érvényesítése

A nemek közötti egyenlőség elvének általános érvényesítése a politikai folyamatok (át)szervezésével, tökéletesítésével, fejlesztésével és értékelésével jár, annak érdekében, hogy a politikai döntéshozatalban rendszerint részt vevő valamennyi szereplő minden szinten és minden szakaszban valamennyi szakpolitikába beépítse a nemek közötti egyenlőség szempontját⁶⁶. A nemi szempontok általános érvényesítése azt a folyamatot takarja, amelynek során értékeli minden tervezett intézkedés – így a jogszabályok, a stratégiák és a programok – valamennyi területen és valamennyi szinten a férfiakra és a nőkre gyakorolt hatását. Lehetővé teszi, hogy a nők és a férfiak érdekeit és tapasztalatait valamennyi politikai, gazdasági és társadalmi területet érintő stratégia és program megtervezésének, végrehajtásának, ellenőrzésének és értékelésének szerves részévé tegyék, annak céljából, hogy a nők és a férfiak egyenlő mértékben élvezhessék az előnyöket, és az egyenlőtlenség ne váljon állandóvá. A végső cél a nemek közötti egyenlőség elérése⁶⁷.

Az EU minden olyan külső fellépésének, amelyre instabil és konfliktus sújtotta helyzetekben kerül sor, olyan szigorú konfliktuselemzésen kell alapulnia, amely szilárd, nemi szempontú elemzésre épül, törekedve a konfliktusos társadalmi kapcsolatok és normák átalakítására.

A konfliktushelyzetekben és kockázatos helyzetekben végrehajtott összes konfliktusmegelőzési és egyéb stratégiában olyan konkrét célokat kell kidolgozni a nemek közötti egyenlőségre vonatkozóan, amelyek szilárd alapot teremtenek a nemekkel kapcsolatos szempontokat érvényesítő megközelítésekhez és az előrehaladás nyomon követéséhez. A nemek közötti egyenlőség érvényesítésének egyik fontos részét képezi annak a garantálása, hogy az összes általános cél figyelemmel legyen a nemek közötti egyenlőség szempontjára (pl. átlátható és a nemek közötti egyenlőség szempontját figyelembe vevő kritériumokat határoznak meg a döntéshozatali pozíciók tekintetében), ami azt eredményezheti, hogy a nemi dimenziót integrálják az általános folyamatokba.

⁶⁶ <https://www.coe.int/en/web/genderequality/what-is-gender-mainstreaming>

⁶⁷ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>

Nemi szempontú elemzés

A nemi szempontú elemzés annak a kritikai vizsgálatát jelenti, hogy a nemi szerepek, tevékenységek, szükségletek, lehetőségek és jogok/jogosultságok közötti különbségek miként érintik a férfiakat, a nőket, a lányokat és a fiúkat bizonyos helyzetekben és kontextusokban. A nemi szempontú elemzés a nők és a férfiak közötti kapcsolatokat, az erőforrásokhoz való hozzáférésüket és az azok feletti ellenőrzésüket, valamint azt vizsgálja, hogy egymáshoz képest milyen korlátokkal szembesülnek. Minden ágazati értékelésbe vagy helyzetelemzésbe nemi szempontú elemzést kell beépíteni annak garantálására, hogy az aktuálisan végrehajtandó intézkedés ne súlyosbítsa az igazságtalanságokat és az egyenlőtlenségeket, és hogy lehetőség szerint elősegítsék a nemek közötti kapcsolatokban a nagyobb fokú egyenlőséget és igazságosságot.

Annak biztosítása céljából, hogy az uniós intézkedések ne okozzanak károkat, minden olyan uniós intézkedéshez, amelyre instabil vagy konfliktushelyzetben kerül sor, alapos nemi szempontú elemzést magában foglaló konfliktuselemzésnek kell készülnie, azaz az intézkedés során a társadalom minden formális és informális intézményét vizsgálva figyelembe kell venni a nők és a férfiak potenciálisan eltérő helyzetét, valamint a lakosság különböző részei közötti hatalmi viszonyokat.

A nemi szempontú elemzés fényt derít arra, hogy milyen inkluzív vagy kizáró tendenciák mutatkoznak akár a nemek, akár egy sor más olyan tényező alapján, mint például a társadalmi-gazdasági réteg, etnikum és vallás, életkor, fogyatékoság vagy képességek, földrajzi származás, szexuális irányultság, családi állapot, szülői szerep, végzettség stb., és ezért döntő fontosságú eleme az érdemi helyzet- és konfliktuselemzésnek.

Szexuális és nemi alapú erőszak

A szexuális és nemi alapú erőszak olyan gyűjtőfogalom, amely magában foglal minden olyan kárt okozó cselekményt, amelyet egy személy ellen annak akarata ellenére követtek el, és amely társadalmilag a férfiak és a nők között meglévő (nemi) különbségeken alapul. A szexuális és nemi alapú erőszak fogalmába tartozó cselekmények a nemzetközi eszközök és egyezmények által védett, számos egyetemes emberi jogot sértenek meg. A szexuális és nemi alapú erőszak számos – de nem minden – formája jogellenes cselekménynek és bűncselekménynek minősül a nemzeti jogszabályokban és politikákban. A szexuális és nemi alapú erőszak világszerte nagyobb mértékben érinti a nőket és a lányokat, mint a férfiakat és fiúkat. Fontos azonban megjegyezni, hogy férfiak és fiúk is válhatnak nemi alapú erőszak – köztük szexuális erőszak – áldozatává.

A szexuális erőszak fogalmának nincs általánosan elfogadott meghatározása. A gyakran használt meghatározások kiterjednek minden olyan szexuális jellegű cselekményre, vagy szexuális cselekmény megvalósítására irányuló kísérletre, amelyre kényszerítés révén kerül sor.

A nemi erőszak és a szexuális erőszak más formái, ha akár nemzetközi, akár belső fegyveres konfliktus keretében követik el őket, a nemzetközi humanitárius jog megsértésének minősülnek. A fegyveres konfliktusban részt vevő minden félnek tiszteletben kell tartania a szexuális erőszak tilalmát.

Minden államnak kötelessége az elkövetők bíróság elé állítása. Az egyezményes jog (a negyedik genfi egyezmény, valamint annak I. és II. kiegészítő jegyzőkönyve), valamint a szokásjog mind a nemzetközi, mind a belső fegyveres konfliktusokban tiltja a nemi erőszakot és a szexuális erőszak más formáit⁶⁸.

⁶⁸ <https://www.icrc.org/en/document/sexual-violence-armed-conflict-questions-and-answers>
<https://www.icrc.org/eng/resources/documents/statement/2013/united-nations-women-statement-2013-10-16.htm>

A „nemi alapú erőszak” és a „nőikkel szembeni erőszak” kifejezést gyakran felcserélhetőként használják, mivel a legtöbb nemi alapú erőszakot férfiak követik el nők és lányok ellen. Fontos ugyanakkor a fogalom „nemi alapú” aspektusát megtartani, mivel ez kiemeli azt, hogy a nőikkel szembeni erőszak a nők és a férfiak közötti hatalmi egyenlőtlenségek kifejeződése⁶⁹.

Szexuális erőszak az, amikor az elkövető egy vagy több személlyel szemben szexuális jellegű cselekményt követ el, vagy úgy éri el, hogy valamely személy vagy személyek szexuális cselekményben vegyenek részt, hogy erőszakot, erőszakkal való fenyegetést vagy kényszerítést alkalmaz – amely megvalósulhat például az adott személlyel vagy személyekkel vagy valamely más személlyel szembeni erőszaktól, kényszerítéstől, fogva tartástól, pszichológiai elnyomástól vagy hatalommal való visszaéléstől való félelem okán is –, vagy pedig kihasználja a kényszerítő környezetet vagy az ilyen személy vagy személyek képességének hiányát arra, hogy tényleges beleegyezésüket adják⁷⁰.

Szexuális kizsákmányolás és bántalmazás

A szexuális kizsákmányolás a kiszolgáltatott helyzettel, az egyenlőtlen hatalmi viszonyokkal vagy a bizalommal szexuális célból való tényleges vagy megkísérelt visszaélést jelenti, nem kizárólagos jelleggel ideértve egy másik személy szexuális kizsákmányolásából származó pénzügyi, társadalmi vagy politikai haszonszerzést is. A szexuális bántalmazás a szexuális jellegű, tényleges vagy megkísérelt fizikai intrúzió, amelyet erőszakkal, vagy egyenlőtlen helyzetben, illetve kényszerítő körülmények között követnek el⁷¹.

Az EU a zero tolerancia megközelítést fogja alkalmazni a szexuális kizsákmányolás és bántalmazás tekintetében. Ennek megvalósítására az EU által alkalmazott, telepített, vagy az EU-t más módon támogató – például kirendelt vagy szerződéses – személyzet egészére vonatkozó, szilárd elszámoltathatósági mechanizmusok révén kerül majd sor. A mechanizmusok keretében gyorsan, hatékonyan és méltányosan fognak eljárni a szexuális kizsákmányolás vagy bántalmazás állítólagos eseteiben.

A magatartási kódexek vagy a magatartási normák megsértésének kezelésére irányuló mechanizmusok az igazgatási hierarchia és a humán erőforrás felelőseinek feladatkörébe tartoznak, azokkal nem az emberi jogi vagy nemi szempontokkal kapcsolatos tanácsadónak kell foglalkoznia.

⁶⁹ <http://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence>

⁷⁰ A Nemzetközi Büntetőbíróság hatáskörébe tartozó bűncselekmények tényállásai.

⁷¹ Összhangban az ENSZ normáival (ST/SGB/2003/13), valamint a 2018. márciusi felülvizsgált általános magatartási normákkal (6877/18).

Nyomon követés

Állandó folyamat, amely során az információkat konkrét paraméterek mentén figyelemmel kísérik és biztosítják a kitűzött célok elérését.

Felülvizsgálat

Egy adott beavatkozás eredményeinek időszakos értékelése, mely során külön hangsúlyt kap az operatív dimenzió.

Értékelés

Bizonyítékok szisztematikus alkalmazása annak értékeléséhez, hogy adott szakpolitikák mennyiben valósítják meg kitűzött céljaikat, és főleg, hogy mi okozza hatékonyságukat vagy éppen annak hiányát.

III. melléklet: A ENSZ BT-nek a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. határozata és azt követő határozatai

Az ENSZ BT 2000. október 31-én elfogadott 1325 sz. határozata a Biztonsági Tanács első olyan határozata, amely a fegyveres konfliktusok által a nők helyzetére gyakorolt aránytalan és egyedülálló hatás orvoslására irányul. Az ENSZ BT 1325 sz. határozata megerősíti a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó korábbi nemzetközi és regionális jogi kötelezettségvállalásokat és egyezményeket, valamint új elveket állapít meg. A határozat hangsúlyozza a nők – mint aktív szereplők – egyenlő és érdemi részvételének fontosságát a konfliktusok megelőzésében és rendezésében, a békétárgyalásokon, a békeépítésben, a békefenntartásban, a humanitárius segítségnyújtásban és a konfliktust követő újjáépítés során. A határozat felkéri a tagállamokat arra, hogy biztosítsák a nők egyenlő részvételét és teljes körű bekapcsolódását a béke és a biztonság fenntartására és előmozdítására irányuló valamennyi erőfeszítés vonatkozásában. Emellett a határozat valamennyi szereplőt a nők részvételének fokozására, valamint a nemi dimenzióinak az ENSZ valamennyi, békére és biztonságra irányuló erőfeszítésébe – többek között a lefegyverzés, leszerelés és reintegráció (DDR) folyamatába, valamint a biztonsági ágazat reformjába – való beépítésére sürgeti.

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa 2008. június 19-én elfogadta a konfliktusok során elkövetett szexuális erőszakra szóló 1820. sz. határozatot, amely kifejezetten a háborús taktika részeként alkalmazott szexuális erőszak, valamint a nemzetközi béke és biztonság fenntartása közötti kapcsolatra összpontosít. Az ENSZ BT 1820. határozata megerősíti az 1325. sz. határozatot, elismerve, hogy a szexuális erőszak gyakran széles körben elterjedt és szisztematikus, továbbá megakadályozhatja a nemzetközi béke és biztonság helyreállítását. A Biztonsági Tanács jelenleg egyértelmű megbízatással rendelkezik a szexuális és a nemi alapú erőszak kérdésének – többek között szankciókkal és a helyszínen szolgálatot teljesítő személyi állománynak az ilyen jellegű esetek megelőzésére és az azokra való reagálásra felkészítő képzésével végrehajtott – rendezésére. A határozat hangsúlyozza, hogy a fegyveresek által a civil lakosság ellen elkövetett szexuális erőszak háborús bűncselekménynek számít, és felszólítja a fegyveres konfliktusokban érintett feleket, hogy haladéktalanul hozzák meg a megfelelő intézkedéseket a civileknek a szexuális erőszakkal szembeni védelme érdekében, ideértve a csapatok kiképzését és a fegyelmi intézkedések végrehajtását is.

Az ENSZ Biztonsági Tanácsának 2009. szeptember 30-án elfogadott 1888. sz. határozata megerősíti, hogy a szexuális erőszak súlyosbítja a fegyveres konfliktusokat, valamint akadályozza a nemzetközi béke és biztonság megteremtését. A határozat emellett vezetői szintű beavatkozásra szólít fel a konfliktusokkal kapcsolatos szexuális erőszak problémájának kezeléséhez, és szorgalmazza szakértői csoportok telepítését azokra a területekre, ahol a konfliktusok során szexuális erőszakra kerül sor. Az ENSZ Biztonsági Tanácsának 2009. október 5-én elfogadott, ezt követő 1889. sz. határozata a konfliktust követő békeépítésre, valamint a nőknek a békefolyamat valamennyi szakaszában való részvételére összpontosít, és olyan mutatók kidolgozását szorgalmazza, amelyek alkalmasak az ENSZ BT 1325 (2000) sz. határozata végrehajtásának a mérésére.

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa 2010. december 16-án elfogadta az 1960. sz. határozatot, amely a szexuális erőszak konfliktusok során való alkalmazásának beszüntetésére szólít fel, és egyúttal jegyzékbe vételi mechanizmust hoz létre. A határozat egyértelmű politikai üzenetet hordoz, amely szerint a szexuális erőszak következményekkel jár, amibe beletartozik a Főtitkár éves jelentésében található jegyzékbe való felvétel, az ügyeknek az ENSZ szankciós bizottságai és az NBB elé utalása, a nemzetközi szintű elítélés, valamint a jóvátétel.

2013. június 24-én fogadták el az ENSZ Biztonsági Tanácsának 2106. sz. határozatát, amelynek célja, hogy működőképessé tegye az ENSZ BT 1325. sz. határozatában foglalt jelenlegi kötelezettségeket, és új struktúrák és kezdeményezések létrehozása helyett inkább a meglévők követését és végrehajtását javasolja. A határozat középpontjában emellett a nőknek a szexuális erőszak elleni küzdelemben való részvétele áll, és az igazságszolgáltatási lehetőségek igénybevételét támogatja.

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa 2013. október 18-án elfogadta a 2122. sz. határozatot, amely konkrét módszereket határoz meg a nők részvételi deficitjének felszámolásához, és megállapítja, hogy megoldást kell találni a fegyveres konfliktusok kiváltó okainak megszüntetésére és azokra a biztonsági kockázatokra, amelyekkel a nőknek szembe kell nézniük, egyértelműen kijelentve, hogy a fenntartható békéhez „integrált megközelítésre” van szükség. A határozat emellett összekapcsolja a leszerelés és a nemek közötti egyenlőség kérdését, említést téve a fegyverkereskedelmi szerződésről.

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa 2015. október 13-án elfogadott 2242. sz. határozata arra ösztönöz, hogy értékelni kell a stratégiákat és az erőforrásokat a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrend végrehajtása tekintetében, és a finanszírozás növelését szorgalmazza a nemek közötti egyenlőség szempontját figyelembe vevő képzések, elemzések és programok számára. Kiemeli ugyanakkor a civil társadalommal való együttműködés fontosságát, és hangsúlyozza, hogy a nemek közötti egyenlőség kérdését az erőszakos szélsőségesesség / a terrorizmus elleni küzdelemmel kapcsolatos menetrendek részeként horizontális kérdésnek kell tekinteni.

Emellett a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó menetrendet tovább bővítette két későbbi ENSZ BT határozat, nevezetesen a szexuális kizsákmányolásról és bántalmazásról szóló 2272 (2016) sz. határozat, valamint a konfliktushelyzetekben folytatott emberkereskedelemlről szóló 2331 (2016) sz. határozat.

IV. melléklet: A nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó stratégiák nem kimerítő listája

- Az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló, 1325. és 1820. sz. határozatának EU általi végrehajtására vonatkozó átfogó megközelítés (2008 – 15671/1/08)
- Az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. és 1820. sz. határozatának az EU általi végrehajtására vonatkozó átfogó megközelítés mutatói (2010 – 11948/10)
- Jelentés az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. és 1820. sz. határozatának az EU általi végrehajtására vonatkozó átfogó megközelítés mutatóiról (2011 – 9990/11)
- A nőkről, a békéről és a biztonságról szóló ENSZ BT-határozatok végrehajtása a KBVP-missziók és -műveletek összefüggésében (2012 – 7109/12)
- Emberi jogok és demokrácia: uniós stratégiai keret és cselekvési terv (2012 – 11855/12).
- Második jelentés az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. és 1820. sz. határozatának az EU általi végrehajtására vonatkozó átfogó megközelítés mutatóiról (2014 – 6219/14)
- Informális dokumentum a konfliktusok során elkövetett szexuális erőszak felszámolásáról – Útmutató az uniós szintű gyakorlati intézkedésekhez (2014 – PSC MD 155/14)
- Jelentés az „Informális dokumentum a konfliktusok során elkövetett szexuális erőszak felszámolásáról – Útmutató az uniós szintű gyakorlati intézkedésekhez” című dokumentumban foglaltakkal kapcsolatos előrehaladásról (2015)
- Az EU hozzájárulása a nőkre, a békére és a biztonságra vonatkozó globális tanulmányhoz (2015 – 7595/15)
- A nemek közötti egyenlőségre vonatkozó cselekvési terv (2016–2020) (2015 – 13201/15) és a kapcsolódó bizottsági közös szolgálati munkadokumentum (2015 – SWD (2015) 182 final)
- A Bizottság „Stratégiai szerepvállalás a nemek közötti egyenlőségért (2016–2019)” című dokumentuma (2015 – SWD (2015) 278 final)
- Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési terv (2015–2019) (2015 – 10897/15).
- A nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. sz. ENSZ BT-határozat elfogadásának 15. évfordulója és átfogó áttekintése – Az EU és tagállamai részéről vállalt kötelezettségek (2015 – 12904/15)

- Az EU kül- és biztonságpolitikára vonatkozó globális stratégiája (2016)
- A Tanács következtetései az Európai Unió kül- és biztonságpolitikájára vonatkozó globális stratégiáról (2016 – 13202/16)
- Az EU globális stratégiája – A biztonságra és a védelemre vonatkozó végrehajtási terv (2016 – 14392/16)
- A Tanács következtetései az EU kül- és biztonságpolitikára vonatkozó globális stratégiájának a biztonság és védelem területén történő végrehajtásáról (2016 – 14149/16)
- Jelentés az emberi jogi és a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos szempontoknak az Európai Unió közös biztonság- és védelempolitikája keretébe való integrálásáról szóló referenciatanulmányról (2016 – 15726/16)
- Az Európai Unió polgári KBVP-misszióinak magatartási és fegyelmi kódexe (2016 – 12076/16)
- A KBVP-missziókra és -műveletekre vonatkozó felülvizsgált általános magatartási normák (2018 – 6877/18)
- Az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. és 1820. sz. határozatának az EU általi végrehajtására vonatkozó átfogó megközelítés felülvizsgált mutatói (2016 – 10805/16)
- Második jelentés az „Informális dokumentum a konfliktusok során elkövetett szexuális erőszak felszámolásáról – Útmutató az uniós szintű gyakorlati intézkedésekhez” című dokumentumban foglaltakkal kapcsolatos előrehaladásról (2016 – PSC MD 17/16)
- Harmadik jelentés az „Informális dokumentum a konfliktusok során elkövetett szexuális erőszak felszámolásáról – Útmutató az uniós szintű gyakorlati intézkedésekhez” című dokumentumban foglaltakkal kapcsolatos előrehaladásról (2016 – 14329/16)
- 2017/AZ EKSZ NEMEK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉG KÉRDÉSÉVEL FOGLALKOZÓ TANÁCSADÓJÁNAK (EEAS PAG) INFORMÁLIS DOKUMENTUMA – A nemi szempontokra/a nemek közötti egyenlőségre, a nők szerepvállalására, valamint a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. sz. ENSZ BT-határozat végrehajtására vonatkozó informális MENETREND ÉS MUNKATERV (2017 – WK 665/2017 INIT)
- Európai konszenzus a fejlesztéspolitikáról (2017 – 9459/17) Közös közlemény – Az ellenállóképesség stratégiai megközelítése az EU külső tevékenységeiben (2017 – JOIN (2017) 21 final.